

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1911. Första kammaren. Nr 8.

Lördagen den 25 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Swartz* aflämnade Kungl. Maj:ts nedan-
nämnda nädiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående
försäljning af brännvin den 9 juni 1905;

2:o) angående ändrad lydelse af 20, 21 och 24 §§ i för-
ordningen angående tillverkning af brännvin den 11 oktober 1907;

3:o) angående särskild afgift för brännvin, som tillverkas
vid bränneri under tid, då maniokarot eller andra väsentligen
lika stärkelsesrika, utländska ämnen där användas, samt angående
särskild skatt å maniokarot och andra väsentligen lika stärkelse-
rika, utländska ämnen, använda vid tillverkning af stärkelse;

4:o) angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre
krutvaktaren *J. A. Gustafsson*; samt

5:o) angående försäljning af Skånska dragonregementets
gamla kasernetablissemang med tillhörande tomt i Ystad.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

Upplästes ett ingifvet läkareintyg af följande lydelse:

Ledamoten af Riksdagens Första kammare välborne herr
baron *Henrik Wrede* är på grund af febersjukdom tills vidare
oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet, hvilket härmed intygas.
Stockholm den 24 februari 1911.

L. Forsmark,
Legit. läkare.

Upplästes nedannämnda två inkomna protokoll:

År 1911 den 24 februari sammanträdde de valmän, som af kamrarna fått i uppdrag att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i orterna räknenskaper och förvaltning, för att, sedan anmäldt blifvit, dels att af de personer, som nämnda valmän den 14 innevarande månad utsett till revisorssuppleanter, de två första suppleanterna vid afdelningskontoret i Gäfle anmält sig förhindrade, dels ock att någon handlande Erik Johansson, hvilken utsetts till tredje revisorssuppleant vid nämnda kontor, eller någon landstingsman Joh. Carlsson, Gärdhem, hvilken utsetts till andre suppleant vid kontoret i Vänersborg, icke funnes å respektive platser, företaga erforderliga fyllnadsval, och befunnos efter valens slut hafva blifvit utsedda till *revisorssuppleanter*

vid kontoret i Gäfle:

herr <i>Söderlund, C. G.</i> , grosshandlande, Söderhamn med 33 röster,	
» <i>Göransson, G. S.</i> , ingenjör, Gäfle	» 33 »
» <i>Johansson, Erik</i> , grosshandlande, Gäfle	» 33 »

vid kontoret i Vänersborg:

herr <i>Karlsson, N. A.</i> , landstingsman, Gärdhem, Vänersborg	med 33 röster,
---	----------------

sedan beslutats, att kvarstående suppleanten vid kontoret i Gäfle, disponenten Arv. Sjögren, skulle blifva förste suppleant vid detta kontor och de kvarstående tredje och fjärde suppleanterna vid afdelningskontoret i Vänersborg, godsägaren V. R. Håkansson och landtbruksingenjören B. E. Hildebrand, resp. andre och tredje suppleant vid sistnämnda kontor samt den nyvalde suppleanten vid samma kontor fjärde suppleant, och sedan ordningen mellan de nyvalda suppleanterna vid kontoret i Gäfle blifvit genom lottning bestämd.

A. Hansson i Solberga.

Gust. E. Lewenhaupt.

J. M. Ekströmer.

C. G. Thor.

År 1911 den 24 februari företogo de valmän, som af kamrarna fått i uppdrag att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i orterna räknenskaper och förvaltning — i anledning af ett till deras sammanträde för anställande af fyllnadsval nämnda dag inkommet meddelande, att af de personer, som den 14 innevarande månad utsetts till revisorer och suppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Luleå räknenskaper och förvaltning, samtliga revisorer och suppleanten landsfiskalen G. A. Eckhell förklarar

sig förhindrade att deltaga uti ifrågavarande revision — val af fyra revisorer och en suppleant i deras ställe; och befunnos efter valens slut, hafva blifvit utsedda till

revisorer:

herr <i>Hellborn, B.</i> , häradshöfding, Gällivare	med 26 röster,
» <i>Nordberg, Alb.</i> , v. pastor, Neder Luleå.....	» 26 »
» <i>Sandström, P.</i> , rådman, Luleå	» 26 »
» <i>Hansén, David</i> , handlande, Gammelstad	» 26 »

suppleant:

herr Forssgren, E. O. F., länsnotarie, Luleå ..... med 30 röster,

sedan beslutats, att den förut valde fjärde suppleanten, fabrikören R. Bergström, skulle blifva tredje suppleant och den nyvalde suppleanten fjärde suppleant.

A. Hansson i Solberga.

Gust. E. Lewenhaupt.

J. M. Ekströmer.

C. G. Thor.

På gjord proposition beslöts, att de upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna, äfvensom att protokollsutdrag härom skulle afgå till bankoutskottet med anmodan till utskottet att låta om dessa val underrätta ej mindre de valda än äfven fullmäktige i riksbanken samt vederbörande afdelningskontors styrelser.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet den af herr *Löfgren* nästlidne dag väckta och då bordlagda motion, nr 90, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om vissa arbetsvister m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran, bevillningsutskottets under gårdagen bordlagda betänkande nr 6, äfvensom jordbruksutskottets samma dag bordlagda utlåtanden nr 5—21.

Vid förnyad föredragning af konstitutionsutskottets den 22 och 24 innevarande februari bordlagda utlåtande nr 2, i anledning af väckt motion om tillägg till 5 § i lagen angående folkskoleväsendet i vissa städer den 25 juni 1909, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 22 och 24 i denna månad bordlagda utlåtande nr 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet..

Punkterna 1 och 2.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 3.

Herr Jonsson: Jag tager mig friheten föreslå, att punkten 3 föredrages momentvis, därvid början göres med moment a) och först företages till afgörande för sig den del, som angår revisionssekreterare och konstituerade revisionssekreterare samt därefter momentet i öfrigt, och att, sedan alla momenten i punkten 3 blifvit genomgångna, inledningen till utskottets hemställen föredrages samt att vid föredragning af första delen af mom. a) diskussionen må röra sig om punkten i sin helhet.

På gjord proposition beslöt kammaren, att förevarande punkt skulle företagas till afgörande momentvis och mom. a) så, att först behandlades det stycke, som anginge revisionssekreterare och konstituerade revisionssekreterare, samt därefter den återstående delen af momentet, och att, sedan alla moment i föreliggande punkt blifvit genomgångna, inledningen till utskottets hemställen skulle föredragas, äfvensom att vid behandlingen af första stycket af mom. a) diskussionen finge röra sig om punkten i dess helhet.

I statsverkspropositionen under punkt 3 af förevarande hufvudtitel hade Kungl Maj:t föreslagit Riksdagen, att *dels* godkänna de i statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementens ärenden för den 13 januari 1911 intagna af departementschefen framlagda förslag till ordinarie stat och öfvergångsstat för nedre justitirevisionen, att tillämpas från och med år 1912, äfvensom de af departementschefen föreslagna villkor och bestämmelser för åttnjutande af de med befattning å den ordinarie staten förenade aflöningsförmåner,

dels besluta,

att enhvar, som med eller efter ingången af år 1912 tillträdde befattning å den ordinarie staten, skulle vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser,

att, sedan af Kungl. Maj:t bestämts, hvilka nuvarande ordinarie protokollssekreterare å hittills gällande stat skulle vid 1912 års ingång öfvertaga de fem i den nya ordinarie staten upptagna protokollssekreterarbefattningarna, öfriga ordinarie proto-

kollssekreterare å den gamla staten skulle såsom öfvertaliga uppföras å öfvergångsstaten, samt

att de ordinarie eller konstituerade innehafvare af befattningar å den gamla staten — utom nämnda öfvertaliga protokollssekreterare — hvilka icke före den 1 november 1911 anmälde, att de ville underkasta sig den nya ordinarie staten samt nämnda villkor och bestämmelser och som icke lagligen kunde därtill förbindas, skulle varda bibehållna vid dem dittills å gamla staten tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem, dock att, mot befrielse från åliggande skyldighet att bekosta renskrifning, till vissa af befattningarna i fråga anslagna renskrifningspenningar skulle upphöra att utgå, samt att i stället för sportler, som i sammanhang med löne-regleringen indrages, skulle utgå godtgörelse, beräknad efter medeltalet af den inkomst, tjänstinnehafvare ansåges hafva åtnjutit af sålunda indragna sportler under den senast förflutna tid, såvidt möjligt ej understigande fem år, därför denna inkomst kunde utrönas.

dels stadga, att protokollssekreterare, som uppförts å öfvergångsstaten, skulle vara skyldig bestrida amanuensbefattning i nedre justitierevisionen, samt att för hvarje amanuensbefattning, som på detta sätt uppehöles, skulle af det i den ordinarie staten upptagna belopp till amanuenser m. m. besparas 2,075 kronor.

dels ock höja det ordinarie anslaget till nedre justitierevisionen från 161,000 kronor med 133,800 kronor till 294,800 kronor.

I sammanhang härmed hade utskottet till behandling förehåft två motioner, väckta den ena (nr 19) inom Första kammaren af grefve *P. Klingspor* och herr *I. Wijk* och den andra (nr 145) inom Andra kammaren af herrar vice talmannen *G. N. T. af Callerholm* och *C. Persson* i Stallerhult, däri sammanstående föreslagits, att Riksdagen måtte i fråga om reglering af löneförhållandena vid nedre justitierevisionen och hvad därmed ägde sammanhang fatta beslut i öfverensstämmelse med löne-regleringskommitténs i betänkande af den 14 maj 1910 i sådant hänseende afgifna förslag, i hvilket aflöningsstaten vore upptagen till sammanlagdt 256,600 kronor;

varande löne-regleringskommitténs förslag till stat för nedre justitierevisionen af följande lydelse:

	K r o n o r				
	Lön eller motsva- rande.	Tjänst- görings- pen- ningar eller motsva- rande.	Orts- tillägg.	Summa.	
1 ordinarie revisionssek- reterare	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
11 ordinarie revisionssek- reterare	55,000	27,500	6,600	89,100	
1 konstituerad revisions- sekreterare, arfvode ...	5,000	2,500	—	7,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytter- ligare 500 kronor och efter 15 år med än yt- terligare 500 kronor.
7 konstituerade revisions- sekreterare, arfvoden ...	35,000	17,500	—	52,500	
1 protokollssekreterare...	2,600	1,600	300	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kr nor och efter 10 år med yt- terligare 200 kronor.
10 protokollssekreterare...	26,000	16,000	3,000	45,000	
1 registrator	2,600	1,600	300	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor. Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med yt- terligare 100 kronor.
1 registrator	2,600	1,600	300	4,500	
1 skrifbiträde	600	450	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor. Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med yt- terligare 100 kronor.
7 skrifbiträden	4,200	3,150	1,050	8,400	
1 förste vaktmästare ...	900	450	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor. Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med yt- terligare 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
3 vaktmästare	2,100	1,050	450	3,600	
Till amanuenser, vikariats- ersättningar, tillfälliga skrifbiträden samt gra- tifikationer till extra or- dinarie tjänstemän och extra ordinarie vakt- mästare	—	—	—	25,000	
Summa	—	—	—	256,600	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Vidare hade utskottet vid behandlingen af föreliggande ämne haft att taga i öfvervägande en af herr *E. Löfgren* inom Första kammaren väckt motion, nr 32, däri motionären föreslagit, att Riksdagen ville besluta om reglering af löneförhållanden vid Kungl. Maj:ts nedre justitierevision samt fastställa ny stat för detta verk under förutsättning af, att dess registratorskontor omorganiserades och erhöles vidgade uppgifter i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad i motionen angifvits, äfvensom med villkor, att målens fördelning till föredragning mellan olika afdelningar inom revisionen komme att afgöras icke genom lottning utan på materiella grunder, därvid i främsta rummet sakens beskaffenhet borde vara bestämmande.

Utskottet hade i nu föredragna punkt momentet a) på anförda grunder hemställt, att Riksdagen, med afslag å herr *Löf-*

grens förberörda motion, måtte i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande proposition äfvensom med bifall till viss del af, men med afslag i öfrigt å grefve Klingspors och herr Wijks samt herrar af Callerholms och C. Perssons ofvannämnda motioner, godkänna följande ordinarie stat och öfvergångsstat för nedre justitierevisionen att tillämpas från och med år 1912:

Ordinarie stat.

	K r o n o r					
	Lön eller motsvarande.	Tjänstgöringspenningar eller motsvarande.	Arfvode.	Orsttillägg.	Summa.	
1 revisionssekreterare	5,000	2,500	—	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
11 revisionssekreterare	55,000	27,500	—	6,600	89,100	
1 konstituerad revisionssekreterare, arfvode	5,000	2,500	—	—	7,500	
7 konstituerade revisionssekreterare, arfvoden	35,000	17,500	—	—	52,500	
1 protokollssekreterare	2,600	1,600	500	300	5,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 protokollssekreterare	2,600	1,600	—	300	4,500	
3 protokollssekreterare	7,800	4,800	—	900	13,500	
1 registrator	2,600	1,600	500	300	5,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
1 registrator	2,600	1,600	—	300	4,500	
1 kanslist	2,200	1,500	—	300	4,000	
1 skrifbiträde	600	450	—	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
11 skrifbiträden	6,600	4,950	—	1,650	13,200	
1 förste vaktmästare	900	450	—	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	—	150	1,200	
3 vaktmästare	2,100	1,050	—	450	3,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Till arfvoden åt vikarier för beredande af semester åt revisionssekreterarna...	—	—	—	—	22,500	
Till arfvoden åt extra revisionssekreterare	—	—	—	—	5,000	
Till amanuenser, ersättningar för vissa semestervikariat, tillfälliga skrifbiträden samt gratifikationier åt extra ordinarie tjänstemän och extra ordinarie vaktmästare	—	—	—	—	35,500	
Summa	—	—	—	—	277,400	

Anm.

1. Arfvode utgår till den protokollssekreterare, som biträder vid mottagning af veckomål, och åtnjutes under samma villkor som tjänstgöringspenningar.

2. Arfvode utgår till den registrator, som ombesörjer verkets ekonomi och uppbörd m. m.

3. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen adragas 100 kronor årligen.

Öfvergångsstat.

	K r o n o r			
	Lön.	Tjänstgöringspenningar	Summa.	
1 protokollssekreterare ...	2,500	1,200	3,700	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
3 protokollssekreterare ...	7,500	3,600	11,100	
Summa	—	—	14,800	

Vid föreliggande punkt 3 hade reservation afgifvits af herrar *A. G. L. Billing*, grefve *A. F. Wachtmeister*, grefve *C. O. Taube*, herrar *O. Björklund*, *O. M. Strömberg* och *O. Tonning*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att Riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag å den ordinarie staten uppföra 15 revisionssekreterare och 5 konstituerade revisionssekreterare med de af Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsförmåner, samt att statens slutsumma följaktligen borde upptagas till 279,200 kronor äfvensom att ordinarie anslaget till nedre justitierevisionen måtte höjas från 161,000 kronor med 133,000 kronor till 294,000 kronor.

Vidare hade vid nu ifrågavarande punkt afgifvits reservation af herr *J. Larsson*, som ansett, att utskottet bort hemställa

I. att Riksdagen måtte i anledning af Kungl. Maj:ts förvarande proposition och herr Löfgrens förberörda motion, äfvensom med bifall till viss del af, men med afslag i öfrigt å grefve Klingspors och herr Wijks samt herrar af Callerholms och C. Perssons ofvannämnda motioner,

a) godkänna följande ordinarie stat och öfvergångsstat för nedre justitierevisionen, att tillämpas från och med år 1912:

Ordinarie stat.

	K r o n o r					
	Lön eller motsvarande	Tjänstgöringspenningar eller motsvarande	Arfvode	Orts-tillägg	Summa.	
1 revisionssekreterare	5,000	2,500	—	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
11 revisionssekreterare	55,000	27,500	—	6,600	89,100	
1 konstituerad revisionssekreterare, arfvode	5,000	2,500	—	—	7,500	
7 konstituerade revisionssekreterare, arfvoden	3,5000	17,500	—	—	52,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 600 kronor och efter 15 år med an ytterligare 500 kronor.
1 protokollssekreterare	2,600	1,600	—	300	4,500	
3 protokollssekreterare	7,800	4,800	—	900	13,500	
1 förste registrator	3,600	1,800	—	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 förste registrator	3,600	1,800	—	400	5,800	
1 registrator	2,600	1,600	—	300	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med an ytterligare 500 kronor.
1 kanslist	2,200	1,500	—	300	4,000	
1 skrifbiträde	600	450	—	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
11 skrifbiträden	6,600	4,950	—	1,650	13,200	
1 förste vaktmästare	900	450	—	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	—	150	1,200	
3 vaktmästare	2,100	1,050	—	450	3,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Till arfvoden åt vikarier för beredande af semester åt revisionssekreterarna	—	—	—	—	22,500	
Till arfvoden åt extra revisionssekreterare	—	—	—	—	5,000	
Till amanuenser, ersättningar för vissa semestervikariat, tillfälliga skrifbiträden samt gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän och extra ordinarie vaktmästare	—	—	—	—	32,800	
Summa	—	—	—	—	276,300	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Öfvergångsstat.

	K r o n o r			
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	
1 protokollssekreterare	2,500	1,200	3,700	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 protokollssekreterare	10,000	4,800	14,800	
Summa	—	—	18,500	

b) besluta att under den ordinarie staten skulle införas följande bestämmelse:

»Denna lönestat träder i kraft den 1 januari 1912 under förutsättning, att Kungl. Maj:t dessförinnan meddelat föreskrift därom,

dels att de å denna stat upptagna protokollssekreterare skola, i den mån de undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, tjänstgöra i medeltal minst 6 timmar hvarje söckendag; samt — — — — —

f) höja det ordinarie anslaget till *nedre justitierevisionen* från 161,000 kronor med 133,800 kronor till 294,800 kronor.

II. Att Riksdagen måtte i anledning af herr Löfgrens förberörda motion i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t tackes taga under öfvervägande, huruvida icke målens fördelning till föredragning mellan nedre justitierevisionens ledamöter skulle kunna afgöras, icke genom lottning, utan efter materiella grunder, samt i den instruktion för nedre revisionen, som Kungl. Maj:t komme att utfärda, meddela de föreskrifter i nämnda hänseende, hvilka Kungl. Maj:t kunde finna lämpliga.

Mom. a).

Det stycke, som angick revisionssekreterare och konstituerade revisionssekreterare.

*Ang. löne-
reglering
för revisionssekreterare
m. fl.*

Herr Afzelius: Jag tror, herr talman, att måhända denna fråga inte kan synnerligt intressera kammaren. Den berör ju, för många åtminstone, hvad man kallar ett terra incognita. Själfva namnet nedre justitierevisionen har ju något i sig af mystik. Det är endast en rättshistoriker, som kan gifva fullt besked, hvarför den kallas så, och man får gå mer än ett hundra år tillbaka för att finna den tidpunkt, då den verkliga anledningen att så kalla den försvann.

Men det är icke bara namnet, som innebär något egendommeligt. Äfven själfva institutionen, själfva uppgiften har för nutida begrepp blifvit främmande. Revisionssekreterarens uppgift är att

förbereda och föredraga mål i högsta domstolen. Han är förmedlaren mellan parterna och domstolen. Parterna eller deras ombud se aldrig sina domare. Revisionssekreteraren representerar parterna, han representerar i en och samma person *bägge* parterna. Att öfverhufvud taget något sådant kan vara möjligt beror på det rent skriftliga rättegångssättet. Det är grundsatsen *quod non in actis, non in mundo*, som tillämpas, det, som icke finns i papperen, finnes öfverhufvud taget icke. Det är därför som ett referat kan tänkas ersätta handlingarnes läsning. Men hvilka anspråk måste icke ställas på detta referat! Det är en ovanskelig heder för denna institution och för den domarekår, ur hvilken den utgått, att denna uppgift har kunnat uppbäras så, som skett, men det måste också utsägas, att uppgiften i och för sig är omöjlig att fullt ut fylla. För en främmande, en utlänning kan man knappast göra klart, hvori uppgiften består. Och jag tror mig icke blifva motsagd af någon sakkunnig, om jag säger, att om, såsom jag hoppas, kammaren om en stund beslutar en rättegångsreform och en sådan kommer till stånd, så är det säkert — huru den än må utformas — att med den kommer nedre justitierevisionen att försvinna.

Då så är, då hela institutionens lifslängd är begränsad, så kan man fråga sig: hvad tjänar det då till att bygga på och bygga om? Vore det icke bättre att sätta det hela på afskrifning? Den tanken kunde kanske också stödjas på sakliga skäl, oberoende af detta. Nedre justitierevisionen är icke någon domstol. Revisionssekreteraren är icke en själfständig domare. Han förbereder, han föredrager, han arbetar för andra. Det är klart, att icke gärna en sådan verksamhet kan för en duglig, framstående man tänkas såsom ett slutligt lifsmål, och detta så mycket hellre som verksamheten i högsta mätto är orolig, jäktande och uppslitande. Det har därför också en gång varit föreslaget af Kungl. Maj:t, att revisionssekreterarne icke skulle sättas på ordinarie stat. Det skedde i en kungl. proposition på 1860-talet, och den propositionen bars upp af ett icke mindre namn än Louis de Geers. Han har kontrasignerat den. Men riksens ständer förklarade, att de icke ville vara med. Och jag säger också: Jag vill icke vara med därom.

Hvarför det? Jo, därför att med hänsyn till den uppgift, som är revisionssekreteraren förelagd, kan man icke anstränga sig nog, kan jag säga, för att söka skaffa sig det allra bästa vid besättande af dessa platser. Det ligger en så oerhörd vikt på rekryteringen af denna revision. Endast det allra bästa är godt nog. Och det är klart, att ett löst, tillfälligt förordnande kan omöjligen vara lika tilldragande som en fast, säker anställning. Således, den tanken förkastades då, och den tanken förkastas, hoppas jag, nu också. Den har, såsom herrarne finna, inom lönekommittén varit uppe, men den har icke vunnit vidare gehör.

Ang. löne-
reglering
för revisions-
sekreterare
m. fl.
(Forts.)

Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)

Härtill kommer en annan omständighet, som jag i detta sammanhang vill framhålla. I vårt land är rätten att fullfölja mål till högsta instansen, jag tvekar icke att säga, absurdt vidsträckt. Jag tror icke, att vi hafva något annat land därvidlag att jämföra oss med. Vi hafva ökat högsta domstolen gång på gång öfver gränserna för hvad, relativt taget, något annat land företagit sig; det finnes intet annat land, som har en i förhållande till sin folkmängd så talrik högsta domstol. Men ändå är den arbetsbörd, som lägges på denna domstol, oerhörd. Och när man icke vill taga sitt förnuft till fånga, när man lägger denna kolossala, denna orimliga arbetsbörd på högsta domstolen, då får man taga konsekvenserna. Man får också på allt sätt söka ställa det så, att den kan bäras nödortfigt. Denna omständighet ställer på föredragningen i högsta domstolen ett alldeles särskildt kraf. Det är icke nog med, att den är korrekt och opartisk, utan den måste vara i högsta mätto koncentrerad och formellt fulländad. Och det veta nog herrarne, att man kan vara en mycket duglig jurist utan att hafva formell färdighet att lägga fram saker på det viset. Men här måste äfven detta fordras, då hvarje minut af högsta domstolens tid är dyrbar. Jag öfverdrifver knappast, om jag talar om minuter. Hvarje minut måste begagnas, om icke det hela skall råka i stå. Därför skärpes genom denna omständighet ännu mycket mera krafvet vid urvalet till revisionssekreterare. Denna synpunkt, huru vi skola ställa och ordna det så, att vi få nedre justitierevisionen till det lämpligaste, det bästa och det mest effektiva verktyget för arbetet i den högsta instansen, den synpunkten är i hela denna organisationsfråga för mig fullständigt dominerande. Mot denna bakgrund och vid sidan af den synpunkten tillmäter jag icke någon särskild stor vikt åt andra, som i och för sig skulle vara tilltalande. Tanken på kostnader, som möjligen kunde besparas, får hos mig vika för denna synpunkt, därutaf hela rättsskipningens väl beror.

Då jag sagt detta, kunna herrarne lätt förstå, att det för mig icke varit någon svårighet att bestämma min ståndpunkt mellan de skiljaktiga meningar, som uppstått i utskottet beträffande den punkt, hvarom vi nu närmast hafva att besluta, antalet ordinarie revisionssekreterare. Antalet fungerande revisionssekreterare blir enligt allas mening detsamma, men det är här fråga om, huru många skola vara ordinarie och huru många skola vara konstituerade. Konstituerad är en mellanform mellan ordinarie och extra ordinarie. Den konstituerade är något stabilare än den extra ordinarie, som blott har tillfälligt förordnande. Utskottet har stannat vid, att de ordinarie skulle vara 12, Kungl. Maj:t har föreslagit, att de ordinarie skulle vara 15, och reservanter från denna kammare ha yrkat bifall till detta Kungl. Maj:ts förslag. Man kan säga: det är en smaksak, om det skall vara 12 eller 15 ordinarie, om det skall vara 8 eller 5 konstituerade.

Det kan ju synas vara en smaksak, men i själfva verket beror det på, hvilken vikt man tillmäter de båda synpunkter, hvilka jag nyss framhållit, i förhållande till hvarandra. Anser man, att det mera tillfälliga uti själfva tjänsten bör företrädesvis beaktas, så väljer man naturligtvis att reducera de ordinaries antal. Har man återigen klart för sig, att man måste spänna yttersta nerven för att se till, att rekryteringen blir den bästa möjliga, kan man icke tveka, ty det är icke möjligt att förneka eller bestrida, att en ordinarie anställning med högre lön är mera lockande och mera tilldragande för den, som skall inträda på denna bana, än en mera tillfällig med lägre aflöning. Jag för min del ber att få hemställa, att kammaren härvid icke tager hänsyn till den lilla besparing, som möjligen kan vinnas genom att nedsätta antalet ordinarie från de föreslagna 15 till 12. Frågan inskränker sig till en ganska ringa penningfråga, som dock medelbart har stor betydelse för organisationens styrka.

Jag skall be att få begagna det tillfälle, som gifvits mig genom själfva den nyss bestämda föredragningsordningen, att också säga några ord om organisationsförslaget i öfrigt. Jag kan icke yttra mig annat än med en viss tvekan. De, hvilka det närmast gäller, hafva varit delade i två nästan lika stora partier. De hafva gått hvar sin väg. Justitieministern har därpå gått sin egen väg. För min del räknar jag mig icke till de sakkunnige; jag har aldrig gjort tjänst i nedre justitierevisionen. Jag kan icke neka, att jag är tveksam om ett och annat. För min del skulle jag icke hafva vågat att så skarpt reducera protokollssekreteraregraden, som här skett. Det är sant, att protokollssekreterarnes arbetsbörda är ganska lätt, men deras betydelse har varit att underlätta revisionssekreterarens, och den har varit och är så mycket tyngre. Bland dessa protokollssekreterare har det för öfrigt, det kan jag betyga, funnits och finnes verkligen framstående jurister. Nu skola protokollssekreterarne ersättas med amanuenser och skrifbiträden, hvilka skola så placeras, att hvarje amanuens och skrifbiträde tjänstgör på två rotlar. Jag ställer mig mycket skeptisk, om detta kan vara godt. I fråga om dessa amanuenser med ganska låg aflöning kan man icke tänka sig, att man skall taga hela deras arbetskraft i anspråk. Till dessa platser utan egentlig utsigt till avancemang inom verket kommer man att få antingen sådana, som endast gå af och till, som taga en dylik plats för endast någon liten tid, tills de få någon bättre, kanske gå bort just då, när de fått den rutin, hvilken i alla fall är det väsentliga i dessa saker; eller också kommer man att få behålla dem kvar, som icke kunna komma fram på någon annan bana. Det finnes äfven bland jurister s. k. »mindervärdiga lif». I hvilketdera fallet som helst tror jag för min del, att det stöd och den hjälp, revisionssekreterarne skulle hafva af dessa amanuenser, blir ganska ringa; och det är för mig, efter hvad jag förut sagt,

*Ang. löne-
reglering
för revis-
sionssek-
reterare
m. fl.*
(Forts.)

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.* hufvudsaken i det hela att understödja revisionssekreterarnes arbete.

Mycket mera tilltalad har jag i själfva verket känt mig af förslaget att anställa skrifbiträden, ett på hvarje rotel. Sant är, att den juridiska kunskapen icke där är till finnandes, men dessa skrifbiträden kunna, om de i öfrigt hafva förutsättningar därför, uppöfvas till en mycket hög grad af användbarhet och duglighet. Något yrkande kan det icke falla mig in att göra i denna del, men innan jag slutar kan jag icke underlåta att uttrycka min medkänsla med den kanslipersonal, som af denna omorganisation drabbas delvis mycket hårdt, hårdare, tror jag, än som skett vid andra omorganisationer, jag varit med om.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till herr Billings m. fl. reservation.

Herr Larsson, Jacob: Som af föreliggande betänkande synes, har jag vid utskottets hemställan i denna punkt fogat en reservation, i hvilken åtskilliga utskotts ledamöter från Andra kammaren instämt, och jag känner det därför som en plikt att vid detta tillfälle söka försvara den uppfattning, som jag gifvit uttryck åt i reservationen.

Den förste ärade talaren påvisade med all rätt den egendomliga ställning nedre justitierevisionen intager i vårt domstolsväsende, och jag tror i likhet med honom, att den rättegångsreform, på hvilken vi alla vänta och till hvilken Kungl. Maj:t tagit initiativ genom att äska anslag till förberedande utredning, huru den än må komma att gestalta sig, likväl med all säkerhet kommer att låta Kungl. Maj:ts nedre justitierevision försvinna. Det är därför helt naturligt att, när utskottet gick att behandla denna fråga, man först ställde till sig det spörsmålet: huru skall man, då det nu kräfvdes en löne reglering och på sätt och vis en ny organisation af Kungl. Maj:ts nedre justitierevision gå till väga för det fall, att vi inom en öfverskådlig tid hafva att vänta en rättegångsreform, som kommer att sopa bort hela Kungl. Maj:ts nedre justitierevision? Jag är alldeles ense med utskottets öfriga ledamöter därom, att man under sådana förhållanden naturligtvis bör göra så få rubbningar som möjligt i det nu bestående. Detta är en sak. Men en annan sak är, om man icke, då det nu gäller en löne reglering för nedre justitierevisionen, bör se till att så ordna förhållandena, att man inom den nuvarande ramen och med det nuvarande rättegångsväsendet kan vinna det bästa möjliga resultat. Jag har icke varit öfvertygad om, att förslaget sådant det framlagts af Kungl. Maj:t i detta afseende varit det lyckligaste.

Jag vill nu icke närmare inlåta mig på den fråga, som här särskildt föreligger, nämligen frågan om antalet ordinarie och konstituerade revisionssekreterare. I denna fråga har jag icke

skiljt mig från utskottets majoritet och detta på den grund, att det både förut och nu varit ifrågasatt, äfven inom nedre justitierevisionen, huruvida icke skäl förefinnes att ställa samtliga revisionssekreterare icke på ordinarie stat utan såsom konstituerade. Lönerogleringskommittén har föreslagit ett antal af 12 ordinarie revisionssekreterare, på det att man icke genom upptagande af ett för stort antal på ordinarie stat möjligen skulle lägga hinder i vägen för en framtida omorganisation. Kungl. Maj:t har icke velat acceptera kommitténs reducering af antalet ordinarie revisionssekreterare, men jag kan icke i detta Kungl. Maj:ts förslag spåra någon bestämd princip. Det förefaller mig snarare, som om justitieministern velat draga ut en medelproportional och så kommit till siffran 15. Något egentligt skäl, hvarför det skulle vara 15 i stället för 12, har jag icke kunnat finna. Jag gifver den föregående ärade talaren fullkomligt rätt uti att revisionssekreterarebefattningarna äro till den grad kräfvande, att man naturligtvis bör se till att för rekryteringen förvärfva de allra bästa krafterna, och att det för detta ändamål icke är likgiltigt, om man gifver revisionssekreterarne en fastare eller lösare anställning. Men konsekvensen af detta resonemang borde rätteligen blifva, att man satte alla revisionssekreterarne på ordinarie stat, och ett sådant förslag skulle tilltalat mig vida mer än att man nu förfarit efter grunder, som åtminstone för den, som icke haft tillfälle att taga kännedom om de speciella skälen för det ena eller andra antalet, synas helt godtyckliga. Denna fråga föreligger emellertid icke nu. Jag har, som sagdt, icke kunnat finna något egentligt skäl, hvarför siffran 15 skulle vara att föredraga framför siffran 12 och jag har därför icke ansett mig böra skilja mig från utskottets majoritet i detta hänseende.

Det är emellertid vissa andra frågor, som jag anser böra komma under Riksdagens pröfning i sammanhang med lönerogleringen för nedre justitierevisionen, frågor, som länge varit på dagordningen och som ganska mycket diskuterats inom juristkretsar och äfven varit föremål för flitigt skriftställer i dagspressen. Det är vissa önskemål, som burits fram till Kungl. Maj:t från svenska advokatsamfundets Stockholmsafdelning, och till hvilka jag i hufvudsak velat ansluta mig. Dessa önskemål äro framförda i motion inom denna kammare af herr Löfgren. Det är särskildt två frågor, som i herr Löfgrens motion behandlas, båda, såvidt jag kunnat finna, af ganska betydande vikt.

Den ena afser att ordna arbetsfördelningen mellan revisionssekreterarna efter andra grunder än de nuvarande. Önskemålet att fördela arbetsmaterialet mellan revisionssekreterarna icke, såsom nu sker, genom lottning utan efter materiella grunder har motionären tillmätt så stor betydelse, att han velat göra detsamma till villkor för hela lönerogleringens antagande.

Beträffande det andra önskemålet, som afser organisationen

Ang. löneroglering för revisionssekreterare m. fl.
(Forts.)

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.* af nedre justitierevisionens registratorskontor, har motionären yrkat, att löne regleringen skulle antagas under förutsättning, att registratorskontoret ordnades i viss angifven riktning. Jag skall be att få behandla dessa båda frågor hvar för sig.

(Forts.) Den första frågan, den som afser arbetsfördelningen mellan revisionssekreterarna, anser jag stå i det förhållande till hela frågan i öfrigt, att den lämpligast hade bort behandlas alldeles fristående. Jag hyser denna uppfattning på den grund, att vare sig arbetsmaterialet fördelas efter nu gällande eller efter andra grunder, så minskas därigenom icke vare sig omfattningen eller beskaffenheten af detta material, och icke heller förändras därigenom behovet af arbetskrafter. Någon inverkan på själfva lönestaten kan sålunda denna fråga icke ha, för så vidt man icke vill gå så långt som motionären och göra den till villkor för hela löne regleringens antagande. Då jag icke kunnat gå motionären så långt till mötes utan stannat vid förslag om en hänvändelse till Kungl. Maj:t, menar jag, att denna fråga bort upptagas i en särskild punkt i utskottets hemställan. Men då utskottet icke velat vara med om en sådan åtgärd utan behandlat motionen i denna del endast i sin motivering i fråga om antalet erforderliga revisionssekreterare, har jag också varit nödsakad att i den af utskottet antagna ordningen behandla denna fråga.

Utskottet ställer sig icke alldeles afvisande till motionärens tanke, och detta förvånar mig icke, ty redan de nuvarande förhållandena peka alldeles bestämdt mot en utveckling i den riktning motionären antydte. Det är säkerligen, åtminstone för flertalet af herrarne bekant, att det stora arbetsmaterial, som föreligger för revisionssekreterarna, fördelas mellan dem efter rent mekanisk grund, och att man öfverlåter åt slumpen att bestämma, hvilken del af arbetsmaterialet, som skall tilläggas den ene eller den andre af revisionssekreterarna. Denna fördelning tar icke den ringaste hänsyn till den olika inre beskaffenheten af arbetsmaterialet, till den olika materiella innebörden. Vare sig det är fråga om ett brottmål, ett vattenrättsmål, ett bagatell- eller ordningsmål eller hvilket mål som helst, så är hvarje sådan enhet ur arbetsfördelningens synpunkt likvärdig med den andra. Det är mot detta, som motionären riktat sig, då han vill, att vid arbetsfördelningen synpunkten skall läggas icke på antalet mål utan på själfva rättegångsmålets inre beskaffenhet, på deras inre olikhet. Redan den nuvarande fördelningsordningen har ju afvikit från lottningssystemet i ett par ganska viktiga punkter. Så ha för länge sedan skiftesmålen ansetts vara af den beskaffenhet, att det icke borde öfverlätas åt slumpen, hvem som på sin del skulle få att förbereda och inför högsta domstolen föredraga dessa mål. De ha ansetts vara egenartade och därför icke böra underkastas samma behandling som öfriga mål. Enahanda är förhållandet med krigsrättsmål. Äfven de hafva ansetts vara

egenartade och böra föredragas på särskild rotel, och praxis har framtvingat ytterligare ett steg till i sådan specialisering därigenom, att dispaschmålen på samma sätt hänvisats till särskild föredragning.

När så är förhållandet, måste man ju fråga sig: finnes det icke i hela detta stora arbetsmaterial en mycket stor del rättegångsmål, som fullt ut lika mycket som skiftes-, krigsrätts- och dispaschmål kunna anses såsom kvalitetssaker, som således böra grupperas efter sin olika art och icke endast räknas såsom olika lottnummer? Jag tror ingen skall kunna annat än gifva mig rätt uti att så är förhållandet, och det i mycket stor utsträckning. Vi hafva vattenrättsmål, en alldeles särskild klass af mål. Vi hafva vissa i vårt näringslif djupt ingripande rättstvister, som man kan sammanföra under gruppen växel-, handels- och sjö-rättsmål. Vi hafva vidare en grupp rättstvister, som också äro af synnerligen stor betydelse för vårt näringslif, nämligen de, som angå frågor om industriellt rättsskydd, patent-, och varumärkestvister o. s. v. Man skulle säkerligen mycket länge kunna hålla på och exemplifiera för att visa, att det verkligen är allt skäl, att man från denna slumpvisa fördelning efter nummer och antal slår in på en annan väg och fördelar efter rättstvisternas materiella innebörd.

Nu säger utskottet, att med afseende på en stor del mål detta icke låter sig göra, ty rättsfrågorna löpa ofta så in i hvarandra, att det är svårt, menar utskottet, att göra en specialisering. Jag vill nu icke alls inlåta mig i polemik med utskottsmajoriteten om hvad som egentligen ligger i detta uttalande, att frågorna löpa så in i hvarandra, att en specialisering efter materiella grunder skulle vara omöjlig eller svår. Jag bara vill konstatera, att inför detta uttalande står jag komplett oförstående. Det må vara, att det är en brist i mitt intellekt, att jag icke kan följa med i utskottets resonemang i denna del, men jag vill icke inlåta mig på att vederlägga utskottets uppfattning. Det är ju möjligt, att ett vederläggande kommer från annat håll. Men äfven medgifvet, att i den stora massan rättegångsmål åtskilliga kanske icke kunna föras till den ena eller den andra särskilda gruppen, så är det därför icke sagdt, att slumpen bör afgöra på hvilken rotel ett mål skall stanna. Det måste enligt mitt begrepp vara naturligt, att vid fördelning af arbetsmaterialet efter materiella grunder man icke kan påräkna en kvantitativ likställighet mellan de olika rotlarna, hvilket är det ändamål, som åsyftas med lottningen. Det finnes gifvetvis en del mål af den beskaffenhet, att det är ganska likgiltigt, på hvilkens föredragning de falla, och dessa lämpa sig synnerligen väl att användas till utfyllnad på olika rotlar. De kunna därigenom få en viss betydelse, som icke bör förbises, nämligen att åt en revisionssekreterare, som har att sysselsätta sig med kvalitetssaker af viss karaktär,

*Ang. löne-
reglering
för revis-
sionssekre-
terare
m. fl.*

(Forts.)

Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)

bereda tillfälle till välbehöflig omväxling därmed att han emellanåt får till föredragning bereda andra rättegångsmål, som icke taga hans arbetskraft så starkt i anspråk som de oftast mycket kräfvande kvalitetssakerna. Det kan vara för honom en ren hvila en sådan omväxling i arbetet. Men det är icke riktigt, att dessa mål lottas, ty då vet man icke, om de komma på den rotel, där de lämpligen böra falla. Det finnes andra utvägar att fördela målen än lottning. Det har ju ifrågasatts, att man skulle förse justitierevisionen med ett slags chef, och man kan väl tänka sig, att en anordning i den vägen inom justitierevisionen skulle kunna anlitas beträffande fördelningen af sådana mål, som icke lämpligen kunna fördelas efter materiella grunder.

Då jag, såsom jag förut nämnt, icke kan gå så långt som motionären, nämligen att vilja göra denna sak till villkor för lönerogleringen, har jag stannat vid att hemställa om en skrifvelse till Kungl. Maj:t. Det finnes utanför vårt land många synnerligen sinnrika metoder för fördelning af domstolarnas arbetsmaterial. I vårt eget land hafva vi icke annat än lottnings-systemet, som vi behållit långt efter sedan det öfvergifvits anorstädes. Det synes mig därför vara skäl att i skrifvelse till Kungl. Maj:t begära utredning i motionens syfte, men också anhålla, att Kungl. Maj:t i en blifvande instruktion för nedre justitierevisionen ville meddela de bestämmelser, som må finnas lämpliga. Och jag är öfvertygad, att man inom justitierevisionen skall kunna uppgöra den bästa ordningen för en rätt fördelning af målen efter materiella grunder.

Då jag på grund af den ordning, i hvilken utskottet behandlat denna fråga, icke kunnat få in ett yrkande om skrifvelsförslag på något annat sätt, har jag i min reservation framfört det såsom en särskild punkt i min hemställan, punkt. II. Och jag skall tillåta mig att framdeles yrka, att, sedan beslut fattats om mom. a), b), c), d), e), och f), i utskottets hemställan särskild proposition måtte framställas på det yrkande, som innefattas i punkt. II af min reservation.

Den andra frågan rör organisationen af registratorskontoret. Det kan ju synes vara en mindre viktig sak, men den har ändock en icke ringa betydelse. Registratorskontoret är inkörsporten till Kungl. Maj:ts nedre justitierevision. Det är där alla handlingar i rättegångsmål komma in. Och det är på samma gång utkörsporten, därifrån Kungl. Maj:ts domar och utslag skola expedieras. Nu har inom nedre justitierevisionen, då den hade att yttra sig öfver lönerogleringskommitténs förslag, väckts det förslaget, att registratorskontoret skulle uppdelas på tre afdelningar: *en* för inkommande revisionsaker, *en* för inkommande besvärsmål och ansökningsärenden och *en* för expeditionen af Kungl. Maj:ts domar och utslag. Mot detta förslag, som innefattas i ett till justitierevisionens protokoll afgifvet särskildt

yttrande, hvarom sju revisionssekreterare förenat sig och hvarti
 fyra andra revisionssekreterare i hufvudsak instämt, har herr
 statsrådet och chefen för justitiedepartementet gjort åtskilliga an-
 märkningar. Hufvudanmärkningen angår sättet för »mottagningen
 af veckomålen». Det inom justitierevisionen framkomna för-
 slaget afsåg att till registratorskontorets afdelning för inkomman-
 de besvärsmål och ansökningsärenden förlägga den förberedande
 befattning med dessa mål, som för närvarande utföras af en
 revisionssekreterare med biträde af en protokollssekreterare.

*Ang. löne-
 reglering
 för revi-
 sionssek-
 reterare
 m. fl.*
 (Forts.)

Justitieministern säger, att här gäller det först att afgöra
 den frågan, huruvida man med trygghet kan öfverlåta detta
 bestyr åt en registrator eller annan tjänsteman i motsvarande
 ställning. Och på den frågan svarar justitieministern nej. Efter
 justitieministerns uppfattning skulle det icke vara tillrådligt.
 Jag undrar i alla fall, om man icke, då man gifver detta svar
 på frågan, fäster sig aldeles för mycket vid tjänstemannens be-
 nämning. Han kallas registrator, följaktligen kan han icke göra
 detta. Det är väl ändå, synes mig, att anlägga en alltför for-
 malistisk syn på saken. Hufvudvikten ligger väl icke på hvad
 jag gifver tjänstemannen för benämning, utan på den arbets-
 uppgift, som förelägges tjänstemannen. Förelägger jag en tjänste-
 man en viss arbetsuppgift, är det uppenbart, att af den tjänste-
 mannen måste krävas vissa kvalifikationer. Mig veterligen fin-
 nas inga som helst bestämmelser om normalkvalifikationer för
 en registrator. Om man också icke kan gifva registratorn inom
 det ena eller det andra ämbetsverket en uppgift, motsvarande
 den, som här är i fråga, följer däraf icke, att man icke skulle
 kunna gifva registratorn i justitierevisionen denna uppgift. Men
 då är tydligt, att man bör se till, att man får en för ändamålet
 kvalificerad person; och jag har tänkt, att den frågan borde
 kunna beaktas i sammanhang med lönestaten. Jag tror icke,
 att man kan påräkna att få en så synnerligen skicklig man på
 den posten, om man likställer honom med första gradens tjänste-
 män i våra centrala ämbetsverk. Men hvarför då icke likställa
 honom med andra gradens tjänstemän med en begynnelselön af
 5.800 kronor? Då bör man med fullt fog kunna kräva de kva-
 lifikationer, som erfordras för detta bestyr.

Ty hvilka kvalifikationer är det? Det är ett mycket makt-
 påliggande arbete, och jag underskattar icke dess betydelse det
 ringaste, men jag öfverskattar det icke heller. Det rör sig icke
 om den ringaste reella pröfning af rättsfrågorna. Arbetet afser
 att i formellt hänseende bringa de inkomna besvärsmålen och
 ansökningsärendena i komplett skick. Hvad är detta? Man skall
 se till, att man får in akterna i de afgjorda målen från hofrätten.
 Man skall se till, att klaganden eller sökanden har vid sin skrift
 fogat icke blott hofrättens öfverklagade utslag, utan äfven under-
 rättens utslag och underrättens alla protokoll. Är det någon

Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)

brist i det hänseendet, skall vederbörande föreläggas att inom viss tid inkomma med de felande handlingarna. Vidare skall vidtagas åtgärd för att bereda den klagandes motpart eller de personer, som eljest kunna behöfva höras, tillfälle att yttra sig. Handlingarna skola utställas till kommunikation. Därvid gäller det naturligtvis att kunna bedöma, hvilka som skola höras — det är en gifven sak — men för det ändamålet tror jag icke, att det behöfves större kvalifikation än — fränsedt vanlig juridisk utbildning — framför allt rutin, punktlighet och ordning.

Genom en sådan åtgärd, som här är föreslagen, skulle den protokollssekreterare, som Kungl. Maj:t afsett uteslutande för detta uppdrag, naturligtvis kunna indragas. Det har af den föregående ärade talaren, såvidt jag icke missuppfattade honom, uttalats vissa betänkligheter mot att så skarpt beskära antalet protokollssekreterare. Ja, i den saken har jag icke många betänkligheter, men jag har icke gått ett enda steg längre än Kungl. Maj:t, fränsedt det att jag föreslagit indragning af en protokollssekreterare, som skulle hafva den speciella uppgift, hvilken jag ansett böra förläggas på annat håll. Af dessa skäl har jag, i stället för att, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, i staten upptaga fem protokollssekreterare äfvensom en förste registrator, en registrator samt en kanslist, upptagit fyra protokollssekreterare, två förste registratorer, en registrator och en kanslist. Jag tillåter mig att, när vi komma längre fram, framställa yrkande på bifall till min reservation i denna punkt. Men ett bifall därtill kräfver vissa redaktionella förändringar dels i de bestämmelser, som äro föreslagna att införas under lönestaten, dels i lönevillkoren och dels i beslutet om de öfvertaliga protokollssekreterarnes skyldigheter, och skall jag därför, när dessa punkter föredragas, be att få återkomma till saken.

Den föregående ärade talaren hade ett yttrande, till hvilket jag ber att fullkomligt få ansluta mig. Den ärade talaren fann sig mera tilltalad af tanken att förse hvarje revisionssekreterare med ett skrifbiträde, hvilket han kunde hafva till sin fulla disposition, i stället för att hafva en amanuens och ett skrifbiträde, hvilka skulle stå till förfogande för två revisionssekreterare, d. v. s. två revisionssekreterare skulle dela ett biträde och dela den hjälp, som en amanuens under sin tillfälliga tjänstgöring i justitierevisionen kunde bereda. Äfven den frågan har varit uppe, och jag var från början betänkt på att i anslutning till herr Löfgrens motion föreslå strykande af alla dessa af Kungl. Maj:t föreslagna amanuenser och att gifva hvarje revisionssekreterare till sitt fulla förfogande ett biträde, men jag afstod därifrån för att icke komplicera frågan alltför mycket vid uppgörande af lönestaten. Jag har därför i fråga om biträdena och amanuenserna icke skilt mig från utskottsmajoriteten, men jag har i motiveringen för min reservation alldeles tydligt gifvit till

känna, att jag anser den af departementschefen föreslagna anordningen vara synnerligen otillfredsställande, och det skulle mycket förvåna mig, om det icke snart förnummes kraftiga klagomål från justitierevisionen öfver den föreslagna anordningen. Men den är ju af den beskaffenhet, att den jämförelsevis lätt låter ändra sig, om yrkande i denna del kommer att göras från justitierevisionen själf.

I den del af lönestaten, som nu närmast skall afgöras, har jag icke något yrkande.

Herr Jonsson: Man kan möjligen hafva skäl att frukta, att öfverläggningen rörande den tredje punkten, ifall den skall fortsätta i samma bredd som hittills, kommer att taga ganska lång tid. Jag skall därför försöka undvika att breda ut mig vid behandlingen af frågan och inskränka mig i första rummet till hvad som är föredraget eller antalet af ordinarie eller konstituerade revisionssekreterare.

Såsom kammaren af betänkandet torde hafva funnit, har utskottets uppfattning varit den, att denna organisation icke kommer att blifva kvarstående annat än för en jämförelsevis kort framtid, enär det ju ligger i sakens natur, att förr eller senare en ny rättegångsordning måste införas, och med den faller denna organisation till föga. Med en sådan uppfattning har det varit naturligt, att utskottet sökt att så långt som möjligt undvika att skapa sådana fasta platser, som vid en förändring eller afveckling af justitierevisionen skulle blifva besvärliga att placera på annat ställe och därför böra sättas på indragningsstat; och det har varit den egentliga anledningen, hvarför utskottet här följt löneregleringskommittén och satt antalet ordinarie revisionssekreterare till tolf. Nu har den förste ärade talaren mycket starkt framhållit betydelsen af att de ordinarie revisionssekreterarne hafva en fast och säker ställning, som icke skulle kunna gifvas de konstituerade. Och just denna fasta ställning skulle då göra, att man säkrare kunde få dugliga krafter för platserna i fråga än eljest. Jag undrar, huruvida detta går riktigt ihop med de betraktelser, som anställdes rörande revisionssekreterarnes ställning och anställningens varaktighet. Det har af ingen satts i fråga annat, än att på dessa platser skulle sättas personer, som i sin fulla mannkraft orkade med det mycket intensiva arbete, som åligger revisionssekreterarne. Således tror jag, att det ligger en motsägelse i att den fasta anställningen skall vara mera lockande, men att på samma gång anställningen icke skall blifva långvarig, utan att det skall blifva en rask omsättning från den ena till den andra platsen. Det är två saker, som icke äro förenliga med hvarandra. Endera måste absolut vika. För min del tror jag, att det är lönevillkoren, som böra vara bestämmande, huruvida man får dugligt folk eller icke. Det har då före-

*Ang. löne-
reglering
för re-
visionsse-
kreterare
m. fl.
(Forts.)*

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.*
(Forts.)

fallit mig något egendomligt, att man vill försäkra sig om att få femton, som vore af den allra bästa beskaffenhet, men att det öfriga antalet, som skulle bli konstituerade, kunde få vara af en lägre kvalitet. Det måste ligga i själfva lönesatsernas olikhet, att man afser att försäkra sig om att få ett visst antal, som äro fullt dugliga, men att de andra kunna få vara något sämre. Vore det icke för arbetsbefordrande och målens hastigare realiserande mera riktigt, att man, genom att ställa lönerna så, att äfven de konstituerade kunde hafva det något bättre än här är föreslaget, på det sättet försäkrade sig om att helt få dugligt folk? Det har varit min tanke vid behandlingen af frågan att, om det skulle visa sig, att det blir svårt att rekrytera platserna med det arfvode af 7,500 kronor, som här föreslås, hellre om någon tid höja dessa arvoden och bibehålla antalet ordinarie revisionssekreterare än att låta antalet svälla ut till 15 och hafva lägre arvoden för de fem eller rättare för de åtta, som därutöfver skola finnas. Det har varit anledningen till utskottets beslut i frågan, och jag har icke af några skäl, som hittills anförts, funnit mig öfvertygad om att jag bör gå öfver på det motsatta yrkandet, utan håller hellre på utskottets förslag, till hvilket jag yrkar bifall beträffande dessa revisionssekreterare.

Jag skall också be att få säga något rörande öfriga delar af den föregående talarens anförande, exempelvis herr Löfgrens motion och herr Larssons reservation med anledning af samma motion.

För utskottet var det oändligt svårt att kunna säkert bedöma i hvad mån dessa idéer om målens fördelning efter målens art och materiella innehåll kunde vara möjliga att genomföra med någon fördel, och att utskottet därvid var tveksamt, tycker jag verkligen man bör kunna förstå, när exempelvis i nedre justitierevisionen, där man åtminstone hade en mycket liflig fallang, som ville göra hvad den kunde för reformen, icke en enda röst höjdes för genomförande af en sådan fördelning af målen. Detta gjorde utskottet, såsom sagdt, tveksamt, men i hvad utskottet yttrat, det vill jag ändå säga, ligger icke något bestri- dande af att det är riktigt och klokt, utan tvärtom uttalande af en viss önskan att, i den mån detta låter sig göra, fördela målen på annat sätt. Jag förmodar, att Kungl. Maj:st och nedre justitierevisionen komma att taga denna sak i betraktande, vare sig utskottets förslag, med hvad i motiveringen yttrats, skulle blifva Riksdagens beslut, eller herr Larssons reservation om en särskild skrifvelse skulle blifva resultatet. I båda fallen måste uppmärksamheten fästas vid saken, och denna således bli föremål för utredning.

Hvad nu det beträffar, att herr Larsson liksom motionären också lägger mycken vikt vid, att registratorskontoret så ordnas, att af registratorerna den ene af de med andra gradens aflö-

ning skulle svara för komplettering af de s. k. veckomålen, i stället för att, såsom nu, en revisionssekreterare med biträde af en protokollssekreterare har denna sak om hand, så, ifall detta låter sig göra utan risk, skulle ju ingenting vara att säga om saken. Men när man ser efter hvad vederbörande, som själfva ställt sig på samma punkt som nyssnämnde reservant och motionär, hafva att anföra, så finner man, att först och främst sju af de elfva reservanterna från nedre justitierevisionen varit så pass tveksamma, att de medgifvit, att vissa mål kunna vara af den beskaffenhet, att registratorn i fråga om dem bör vända sig till en revisionssekreterare, som i detta fall skulle åtaga sig hvad som eljest åligger registratorn och således finge svara för hvad han gör och tillstyrker i samma mål. Men vidare, att fyra af dessa elfva reservanter gå ännu längre i sitt tvifvel och säga, att man icke bör lämna mer åt denne registrator än att från hofrätterna infordra de vidare akter, som skulle behöfvast för komplettering af målen, medan för öfrigt revisionssekreterarna såsom nu skulle handhafva komplettering af akterna. Det synes mig visst, att saken icke är så lätt eller säker att realisera i den riktning, herr Larsson föreslår, utan att det är skäl att gå till väga med större försiktighet.

Som jag från början sade, skall jag icke länge uppehålla kammaren, emedan det nog ändå kommer att draga långt ut med diskussionen, om alla papper jag här ser på bänkarna skola användas vid öfverläggningen. Men jag skall göra ett yrkande, innan jag slutar. I den af utskottet föreslagna staten förefinnes en anmärkning nr 2 om att till den registrator, som ombesörjer verkets ekonomi och uppbörd m. m., skall utgå ett arvode af 500 kronor. Det var utskottets afsikt, att den mening, som avslutar punkten 1, nämligen »och åtnjutes under samma villkor som tjänstgöringspenningar», äfven skulle fortsätta i anmärkning 2. Jag ber således få framställa yrkande, att efter anmärkning 2 dessa ord tilläggas, som finnas vid anmärkning 1, nämligen »och åtnjutes under samma villkor som tjänstgöringspenningar».

Herr statsrådet Petersson: Jag ber att först få upptaga frågan, om i staten skola uppföras 15 eller 12 ordinarie revisionssekreterare, hvilken fråga det i detta sammanhang främst gäller. Och jag vill då genast från början säga, att den för mig väsentligen har karaktären af en lönefråga. Den gäller helt enkelt, huruvida tre af de personer, som tjänstgöra i nedre justitierevisionen, skola hafva den högre lönen af 8,100 kronor eller den lägre af 7,500 kronor. Frågan om revisionssekreterarnes ställning såsom ordinarie eller konstituerade är, såsom jag längre fram skall närmare utreda, af ringa eller ingen reell betydelse. Jag vill således icke tillägga detta den organisatoriska vikt och betydelse, som ett par af de föregående talarne gjort.

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)*

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.*
(Forts.)

I fråga om revisionssekreterarnes löneförmåner har den förste talaren framhållit vikten af dessa ämbeten och angelägenheten af, att deras innehafvare förses med passende och lämpligt afvägda löneförmåner. För närvarande hafva alla revisionssekreterare — fränsedt de ordinaries ålderstillägg, som sällan kommer i fråga — samma lön, 7,500 kronor; denna lön tillkommer såväl ordinarie som konstituerade revisionssekreterare äfvensom de tillförordnade med egen rotel, som stå på extra stat. Det visar, att man icke kunnat få folk för dessa platser till billigare pris. Revisionssekreterarne själfva anse detta vara för litet. Jag vill erinra, att den ledamot från justitierevisionen, som var med i löneregeringskommittén, ansåg, att lönerna för de konstituerade borde bestämmas till 8,100 och för de ordinarie till 8,700 kronor. Och i det uttalande, som justitierevisionen afgifvit i frågan, har den påyrkat ändå högre lönesatser. Kommittén har emellertid icke ansett sig kunna gå så långt, utan efter en relation till hofrättslönerna, för hvilken redogöres i kommitténs betänkande och som väsentligen går ut på, att revisionssekreterarne anses böra hafva 500 kronor mer än de, som tjänstgöra i hofrätt såsom ledamöter, — efter en sådan skala har kommittén kommit ned till 7,500 kronor för de konstituerade och 8,100 för de ordinarie. Därpå följer, att den enda förbättring i förhållande till för närvarande utgående lönesatser, som genom denna löneroglering erbjudes åt revisionssekreterarne, är, att de ordinarie få 600 kronor mer än de för närvarande hafva, hvartill kommer, att de ordinarie platserna ökas från 8 till 12; dock vill jag härvid anmärka, att denna ökning icke skett i samma proportion, som förhållandet ursprungligen var mellan ordinarie och konstituerade — det var då 8 af det förra slaget och 3 af det senare. Såsom framgår af den kungl. propositionen, har icke heller regeringen ansett sig kunna i afseende å lönesatserna gå utöfver hvad kommittén föreslagit; endast därutinnan har man trott sig kunna föreslå en förbättring, att ytterligare 3 af revisionssekreterarne skulle såsom ordinarie få den högre lönen, 8,100 kronor i stället för 7,500. Jag vill i afseende härpå hänvisa till statsrådsprotokollet och till den tvekan departementschefen där uttalar, huruvida dessa löner verkligen äro tillräckliga. Jag säger där: »Ett skäl att höja revisionssekreterarnes löner utöfver hvad kommittén föreslagit kunde emellertid ligga däri, att med de lägre lönesatserna justitierevisionens rekrytering skulle möta svårigheter. Huru förhållandena härutinnan komma att gestalta sig, är ju vanskligt att nu bedöma. Mycket beror härvid, såsom både kommittén och nedre revisionen anmärkt, på de utsikter till vidare befordran, som kunna öppna sig för revisionssekreterarna. Det är måhända icke uteslutet, att de lönebelopp, kommittén föreslagit, skola i nu berörda afseende

visa sig för knappt tilltagna. Skulle så blifva fallet, lär en förhöjning af lönerna framtvunga sig.»

Det är med anledning af denna, som jag tror fullt befogade, tvekan, som jag framställt det förslag till förbättring af deras löneförhållanden, som ligger däruti, att 15 revisionssekreterare skulle vara ordinarie och icke 12. Principiellt finnes ju skäl för denna anordning i den vanliga regeln vid löneregleringar, att ordinarie arbete bör verkställas af ordinarie arbetskraft och det behof af ordinarie tjänstemannakraft, som är konstant, fyllas genom att sätta ordinarie innehafvare på platserna. Men jag vill i detta sammanhang icke så synnerligen mycket fästa mig vid detta principiella skäl, utan i stället hålla mig till rent faktiska förhållanden inom verket, till den omständighet, att revisionssekreterarnes ämbeten i allmänhet hafva karaktären af öfvergångsplatser. En stor del af de ordinarie och konstituerade revisionssekreterarna äro nämligen sysselsatta utom verket i andra statens uppdrag och deras platser uppehållas af tillförordnade. Detta har naturligtvis den verkan, att de för dessa platser anslagna löner icke komma att effektivt utgå till de tjänstgörande revisionssekreterarne, utan dessa få nöja sig med den mindre aflöning, som konstituerade och tillförordnade fått sig tillagd. Hvad det betyder framgår klart, om jag till exempel tager förhållandena, såsom de i närvarande ögonblick gestalta sig. För närvarande äro 6 ordinarie och 4 konstituerade revisionssekreterare anställda utom verket, dels i mer stadigvarande uppdrag, räckande år igenom, och dels i mera tillfälliga, kommittéuppdrag o. d. Om jag nu tänker mig den af utskottet föreslagna löne-regleringen genomförd och att närvarande faktiska förhållanden också föreligga, skulle af detta följa, att endast 2 af de för närvarande tjänstgörande revisionssekreterarna komme i åtnjutande af den lön på 8,100 kronor, som är tillagd ordinarie. Någon förändring i det förhållandet, att så många sysselsättas utom verket, torde nog icke vara att emotse, och jag tror icke heller, att en sådan förändring vore önskvärd. Ty det är ju så, att de arbetskrafter, som tagas i anspråk för tjänstgöring i justitierevisionen, måste vara unga, friska och synnerligen dugliga personer, men de böra icke kvarhållas mer än ett begränsadt antal år; därefter skola de öfvergå till andra platser inom administrationen, och för sådant ändamål är det önskvärdt, att en del af dem äro sysselsatta utom verket. Om nu i stället Kungl. Maj:ts förslag blefve antaget, skulle det, med nuvarande faktiska förhållanden, leda till att den lön af 8,100 kronor, som är tillerkänd ordinarie, komme att åtnjutas af 5 effektivt tjänstgörande revisionssekreterare, och det torde väl icke vara för mycket.

Utskottets skäl för att sätta ned det af Kungl. Maj:t föreslagna antalet ordinarie beställningar finnes anfördt å pag. 7 af utskottets utlåtande, och jag skall bedja att något få uppehålla

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)*

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.*
(Forts.)

mig därvid. »Att, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit», säger utskottet, »af dessa uppföra ett så stort antal som 15 såsom ordinarie har utskottet icke ansett tillrädligt, då ovisst är, huruvida icke en blifvande rättegångsreform må kunna föranleda minskning i de ordinarie revisionssekreterareämbetenas antal eller indragning af desamma. Visserligen har departementschefen ställt i utsikt, att genom förändrade bestämmelser ordinarie revisionssekreterare, som förut innehåft ordinarie befattning i hofrätt, skulle beredas tillfälle att, då omständigheterna gjorde det önskligt, vid inträffad vakans i hofrätten återtaga sitt förra ämbete därstädes, — — — — — men då lämpligheten af en dylik anordning, hvarmed gifvetvis skulle beredas möjlighet till en hastigare omsättning af de ordinarie revisionssekreterarne, torde, såsom menligt inverkan på befordringsmöjligheterna inom vederbörande hofrätt, kunna ifrågasättas, har utskottet ansett sig vid bestämmandet af de ordinarie revisionssekreterarnas antal icke böra taga i beräkning en dylik anordning».

Hvad nu först angår frågan om revisionssekreterares rätt att under vissa förhållanden återgå till den hofrätt, från hvilken han kommit, vill jag uttala den önskan och förhoppning, att denna fråga icke måtte anses slutligt afgjord genom det yttrande, som statsutskottet här i sin motivering haft, ty förhållandet är att denna fråga för närvarande är utsänd till utlåtande af de tre hofrätterna, och deras yttrande torde inom kort vara att förvänta. Om, såsom jag har anledning hoppas, hofrätterna därvid icke ställa sig afvisande mot den tanke, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts uttalande i denna del, så är det min afsikt att upptaga frågan till förnyadt öfvervägande, ty det synes mig uppenbart, att det för en hofrätt skall vara en bestämd fördel, en styrka att återfå såsom stadig ledamot en man, som förut haft sin verksamhet inom hofrätten och sedan under mellanliggande år fått den synnerligen instruktiva utbildning, som ligger i en långvarig revisionssekreterarettjänstgöring. Hofrätternas egen fördel i att återförvärfva en sådan kraft synes mig vara så öfvervägande i jämförelse med att, såsom utskottet säger, befordringsmöjligheterna inom hofrätten i någon mån möjligen skulle försämras, att jag för min del, i valet mellan dessa två alternativ, icke tvekar att uttala mig för det första.

För öfrigt återoppar utskottet rättegångsreformen, som äfven föregående talare uppehållit sig vid; den skulle vara hinder för att nu bestämma antalet ordinarie revisionssekreterare till 15. Men, mina herrar, rättegångsreformen ligger tyvärr långt fram i tiden; det dröjer ganska länge, innan alla därmed sammanhängande frågor blifvit så utredda, att den kan läggas på bordet såsom ett förslag, färdigt att antagas och genomföras. Men äfven om jag fränser detta, kommer naturligtvis rättsskipningen att efter genomförande af rättegångsreformen behöfva en mängd arbets-

krafter, och jag kan icke förstå annat än att de ordinarie revisionssekreterarne då skulle blifva lika villiga att träda till nya platser inom jurisdiktionen, som de nu äro. Och jag vill tillägga en sak: När reformen kommer så långt, att den är färdig att genomföras, läser väl Kungl. Maj:t förfara i detta fall, såsom han gjort i andra fall af omregleringar, nämligen att i god tid förut tillsätta äfven ordinarie tjänster endast på förordnande, just för att underlätta genomförande af blifvande reformer. Läger jag ihop detta, kan jag icke finna, att *antalet* ordinarie revisionssekreterare skulle på något sätt prejudiciera en blifvande rättegångsreform.

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)*

Jag tror ock att den, låt vara ringa förhöjning i löneförhöjningar, som genom Kungl. Maj:ts förslag om 15 ordinarie revisionssekreterare skulle komma dessa tjänstemän till godo, komme att hafva sin betydelse med hänsyn till rekryteringsmöjligheten, som man ju bör akta sig för att alltför mycket försvåra. Den ekonomiska skillnaden mellan lönen här och i hofrätten är ju jämförelsevis liten, nämligen 500 kronor. Det skulle icke förvåna mig, om särskildt ledamöter i Göta och Skånska hofrätterna kände sig tveksamma att mottaga dessa tjänster, när de lägga i vågskålen på ena sidan dessa 500 kronor högre lön och på den andra det mer ansträngande arbetet och de dyrare lefnadskostnaderna här. Det vore härvid af vikt för dem att kunna påräkna att i en något närmare framtid komma upp till 8,100 kronors aflöning, och denna möjlighet ökas väsentligen därigenom att de ordinarie beställningarnes antal sättes till 15 i stället för 12. Ur denna synpunkt vill jag särskildt bedja herrarna att välvilligt beakta det kungl. förslaget.

Hvad jag med detta velat säga är således, att, såvidt jag kan förstå, det är både skäligt och billigt mot tjänstemännen i fråga, liksom också klokt ur rekryteringsynpunkt, att taga det förslag, Kungl. Maj:t framställt, och får jag därför vördsamt till kammaren hemställa, om icke kammaren vill följa Kungl. Maj:ts proposition i denna del.

Jag skulle egentligen önskat att stanna vid denna punkt och spara hvad öfrigt jag kan hafva att säga, till dess en senare fråga, frågan om kansliet och registratorskontoret m. m., kommer före, men denna fråga har principiellt upptagits af alla de föregående talarne, och därför torde det vara lämpligt, att också jag behandlar den.

Den rör till en början arbetsfördelningen inom nedre justitierevisionen. Därom vill jag säga, att jag ställer mig mycket sympatisk till en sådan anordning, som här förordats, kanske vida mer än herr Larsson föreställer sig. Jag har nämligen den uppfattningen, att det skulle vara lyckligt, om åtskilliga af dessa s. k. kvalitetsmål komme att föredragas af en och samme revisionssekreterare, exempelvis vattenrättsmål och sjörättsmål. Den-

Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)

na fråga kommer ock att grundligt undersökas, vare sig skrivelseförslaget antages eller icke. Men jag vill icke dölja, att saken är komplicerad och sammanhänger med så många olika förhållanden, att förslaget torde blifva ganska svårt att genomföra i någon större utsträckning. Om och i den mån sådant låter sig göra, hoppas jag ock att det skall blifva gjort.

Organisationen af kansliet och registratorskontoret är, såsom herrarna sett, en mycket svår organisationsfråga. Redan den omständigheten att de, som sysslat med densamma och yttrat sig öfver den, kommit till så skilda resultat, och stå mot hvarandra, delade i tvenne hälfter, visar, huru svår denna fråga i verkligheten är. Det är två riktlinjer som blifvit angifna. Den ena har kommittén följt; den vill bibehålla nuvarande förhållanden väsentligen sådana de äro, endast med inskränkning af arbetskrafterna, så att en protokollssekreterare skulle komma på tvenne rotlar och vidare så, att protokollssekreterarne skulle befrias från den skyldighet att biträda revisionssekreterarne med promemorieskrifning, som nominellt hittills ålegat dem, men faktiskt icke tagits ut; tjänstemännens göromål skulle här till beskaffenheten blifva väsentligen oförändrade. Den andra riktlinjen, som angivits af de 11 yngre revisionssekreterarne, går ut på fullständig omläggning af kansliet, så att där skulle finnas endast 3 protokollssekreterare, som hade att föra protokollen i Högsta Domstolen men ingenting vidare. Registratorskontoret skulle utvidgas och uppdelas på afdelningar, hvilka skulle förrätta allt det andra väsentliga kansliarbetet. Den sist nämnda riktlinjen, som äfven blifvit upptagen af en motionär här i kammaren, har Stockholms Advokatsamfund i en till Kungl. Maj:t inkommen framställning förordat. Frågan, om denna linje är framkomlig eller icke, beror på, huruvida det är möjligt eller tillrådligt att uppdraga de s. k. veckomålens förberedande behandling inom revisionen åt en registrator på eget ansvar. Det skulle vara registratorn på den afdelning för inkommande mål, som komme att omfatta besvärsmål och ansökningsärenden. Herr Larsson hade för sin del icke alls någon betänklighet härutinnan, och i reservationen uttalas detsamma; reservanten tycker, att det bör kunna gå mycket väl för sig; man bör icke fästa sig vid hvad en ämbetsman kallas, utan vid hvilka kvalifikationer han har. Naturligtvis är det så, men frågan gäller, huruvida man i allmänhet kan få en person med dessa kvalifikationer på denna plats, om lönen sättes till den för andra gradens tjänst bestämde, såsom det föreslås från reservantens sida. Jag har, såsom det synes i den kungl. propositionen, ställt mig afböjande mot förslaget. Nu hör jag, att min auktoritet därvidlag icke har så synnerligt stor valör i herr Larssons ögon. Det må nu så vara, men jag skall till stöd för min åsikt i stället åberopa såsom auktoritet nedre justitierevisionen. Herr Jonsson har redan

förut påpekat förhållandet, och jag skall endast bedja att få stryka under det. Först och främst: de 7 revisionssekreterare, som framställt det mest genomgående förslag i denna riktning, säga själfva, att de ifrågasätta, huruvida det icke bör beredas möjlighet för registratorn i fråga att i tveksamma fall vända sig till en revisionssekreterare beträffande kommunikationen; och skulle då revisionssekreteraren verkställa kommunikationen på sitt ansvar och själf skriva under densamma. Jag erinrar, att kommunikation af besvärsmål kan understundom kräva en ganska ingående undersökning. Det kan blifva fråga om, huru ett yrkande är uppställt och hvad det innebär, hvilket nog icke alltid är så lätt att afgöra. Vidare vill jag säga, att utöfver dessa 7 hafva de 4 revisionssekreterare, som i öfrigt förenat sig med minoriteten, ansett, att åt registratorn icke bör uppdragas mera än infördandet af handlingar, hvaremot den öfriga behandlingen skulle anförtros åt revisionssekreterare.

Lägger jag dessa fyra till de elfva, som gingo med på kommitténs förslag eller något liknande detta, får jag inom revisionen en majoritet af 15 revisionssekreterare, hvilka bestämdt uttalat sig mot att låta en registrator utföra denna funktion, och emot detta uttalande tror jag det är ganska svårt att säga, att den ifrågasatta anordningen låter sig väl genomföras. Utskottet har i denna del riktigt angifvit de skäl, som härvidlag äro bestämmande, nämligen att »dessa mottagningsbestyr hufvudsakligen påfordra rutin, punktlighet och ordentlighet, men fall lära allt som oftast inträffa, hvilka påfordra en juridisk utbildning och erfarenhet, som icke torde kunna förutsättas hos en registrator. På grund häraf och då den minsta försumlighet i behandlingen af ett dylikt mål lärer kunna medföra flera månaders dröjsmål med målets föredragning i högsta domstolen, hvilket dröjsmål ofta kan vara synnerligen betänkligt, särskildt om målet afser en häktad person, samt då det således torde vara af största vikt, att veckomålen städse från början erhålla en riktig behandling, synes ansvaret för densamma fortfarande böra hvila på revisionssekreterarna.» Ja, just så är det.

Jag vill äfven med några ord beröra en särskild synpunkt, som är framställd i den reservation, som afgifvits, nämligen att en dylik anordning af registratorskontoret skulle vara af synnerlig vikt för parterna. Den anordning, som är föreslagen i afseende å expeditionen af målen och som går ut på att denna expedition skulle öfverflyttas från protokollssekreterarna till registratorskontoret, skulle vara af synnerlig betydelse för parterna. Den synpunkten förstår jag icke, ty när utslaget i ett mål är beslutadt, få naturligtvis icke parterna del däraf, förrän expeditionen är färdig, men i samma ögonblick, som den är färdig, lämnas den ut till registratorskontoret, och där få parterna taga den.

*Ang. löne-
reglering
för re-
visionsse-
kreterare
m. fl.*
(Forts.)

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)*

Det är med denna uppfattning af möjligheten eller rättare sagt omöjligheten att komma fram på den af minoriteten i revisionen anvisade linien, som Kungl. Maj:ts förslag är affattadt. Det utgör en medelväg mellan dessa båda; det bibehåller således veckomålmottagningen hos revisionssekreterarna, men ställer till dessas förfogande en särskild tjänsteman, som naturligtvis på detta område så småningom blir tränad och en mycket god hjälp för revisionssekreteraren. Det är nämligen en särskild protokollssekreterare, som skall därmed sysselsättas, och i afseende å denne är det ställt så, att han kan ombytas, när omständigheterna därtill föranleda, vare sig han tröttnar på detta arbete eller andra skäl föreligga. Åt protokollssekreterarna i öfrigt har man anvisat det arbete, som för dem är det naturligaste, nämligen att föra protokoll i högsta domstolen och sedan expediera de mål, i hvilka de fört protokoll. Det lär väl ingen vara närmare till och lämpligare att sköta en sådan expedition än just den, som fört protokoll i målet. Den förberedande behandlingen af målet är uppdragen åt revisionssekreterarna själfva, och man har därvid velat gifva dem möjlighet till biträde af en amanuens. Det biträdet är icke så värdelöst, som de föregående talarna synas antaga, tvärtom är det min öfvertygelse att revisionssekreteraren i honom får det juridiska biträde, som han med fördel kan tillgodogöra sig. Och att det mycket väl räcker med en amanuens på två rotlar, därom hyser jag intet tvifvel. De undersökningar, som härvid gjorts, hafva ådagalagt, att detta skulle kunna vara ungefär lagom.

En af de föregående talarna har uttalat sin medkänsla med den nuvarande extra ordinarie personal inom nedre revisionen, hvilken på ett mycket smärtsamt sätt skulle beröras af detta lönerегleringsförslag, i det att åtskilliga inom kansliet anställda tjänstemän icke kunna få den befordran, hvarpå de kanske räknat. Denna medkänsla delar jag fullständigt, och jag har äfven gifvit uttryck däråt i den kungliga propositionen. Däremot har jag icke ansett det möjligt att vid den omorganisation af ämbetsverket, som här är ifrågasatt, tillmäta detta förhållande en sådan betydelse, att jag därigenom skulle anse mig förhindrad att gå fram på den linie, hvilken jag för min del funnit vara den lämpligaste och bästa.

Herr Håkanson: Herr talman, mina herrar! I fråga om antalet ordinarie och konstituerade revisionssekreterare ber jag att på de af den förste ärade talaren anförda skäl få ansluta mig till herr Billings med fleras reservation.

Den organisation, som Kungl. Maj:t föreslagit och utskottet förordat för nedre justitierevisionens kansli, kan jag icke finna vidare tillfredsställande. Antalet protokollssekreterare har, som vi hört, inskränkts till 5, däraf 4 skulle öfvertaga all protokolls-

föring i högsta domstolen samt expedierande af de mål, i hvilka de fört protokoll. En sådan sysselsättning med endast protokollsföring kan icke blifva annat än högst enformig och intresselös. Den femte protokollssekreteraren skulle däremot ständigt biträda vederbörande revisionssekreterare vid mottagning af vecomål under minst ett år i sänder. Jag är öfvertygad om att detta arbete skulle blifva mycket ansträngande och uppslitande, hvarförutom det förutsätter sådana kvalifikationer, att det nog skulle blifva ganska svårt att till detsamma alltid få fullt lämplig person.

Vidare ingå i organisationen en hel del amanuenser. När det nu icke kommer att finnas flera än 5 protokollssekreterare, ha ju dessa amanuenser snart sagdt inga befördringsutsikter inom verket, och aflöningen kan icke heller blifva så stor, att den kan verka särskildt lockande. Det torde därför blifva mycket svårt att skaffa dugligt folk till dessa amanuensbefattningar. Skulle man lyckas få några dugliga amanuenser, komma de helt visst att ganska snart lämna sina anställningar hos revisionen för att öfvergå till andra ämbetsverk, där befördringsutsikterna äro bättre. Den hjälp, som skulle anslås åt revisionssekreterarna, nämligen en amanuens och ett skrifbiträde för två rotlar eller två revisionssekreterare, tror jag icke heller att dessa blifva mycket betjänta med. På grund af den erfarenhet jag har från min tjänstgöring såsom revisionssekreterare vågar jag säga, att jag svårligen skulle kunnat reda mig på det sättet. Jag kan icke föreställa mig annat än att revisionssekreteraren skulle vara mycket mera betjänad med att få en person, vare sig en amanuens eller ett skrifbiträde, öfver hvars tid han finge ensam disponera. När två revisionssekreterare skola dela dessa två personers arbetskraft, kan det ju lätt inträffa kollisioner. När revisionssekreteraren påkallar en viss hjälp af den ena eller den andra, så får han måhända till svar, att de äro upptagna utaf arbete för den andra rotelns räkning. Arbete, som amanuensen eller skrifbiträdet fått sig uppdraget, har icke hunnit utföras, emedan vederbörande varit upptagna på det andra hållet. Det skulle därför utan tvifvel vara mycket bättre, om revisionssekreteraren finge till och med endast *ett skrifbiträde*, som han ensam ägde disponera.

Den af löneregleringskommittén föreslagna organisationen förefaller mig, jag vill icke säga fullt tillfredsställande, men dock betydligt mera tillfredsställande än den nu föreslagna. Enligt denna bibehållas 11 ordinarie protokollssekreterare — ja, det är väl egentligen icke mera än 9, hvilka för närvarande äro ordinarie, men befattningarnas antal är 11, ehuru 2 skötas af tillförordnade protokollssekreterare. Då blefve det ju större befördringsutsikter inom verket, och det blefve lättare att erhålla de yngre krafter, som äro behöfliga.

Ang. lönereglering för revisionssekreterare m. fi.
(Forts.)

Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)

Slutligen kan jag icke underlåta att säga, att jag finner detta lönerегleringsförslag ovanligt hårdt mot de nuvarande tjänstemännen i nedre justitierevisionen. Jag vill därvid fästa uppmärksamheten på mom. e) rörande öfvergångsstaten, där det säges, att protokollssekreterare, som uppföres å denna, skall vara skyldig bestrida amanuensbefattning. Jag undrar, om det är förenligt med rättvisa att antaga ett sådant stadgande; *billigt* är det åtminstone icke mot tjänstemännen, det vågar jag påstå.

Ehuru jag nog anser det vara ganska litet lönande, kommer jag likväl att i fråga om organisationen af och aflöningen åt nedre justitierevisionens kansli yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till den af grefve Klingspor och hr Wijk afgifna motionen.

Herr Löfgren: Då diskussionen redan dragit långt ut på tiden, skall jag försöka fatta mig så kort som möjligt, men jag kan dock icke underlåta att framhålla några synpunkter, hvilka jag anser vara af vikt i denna sak.

Likasom den förste talaren ber jag få säga, att denna fråga icke heller för mig framstår såsom i första rummet en penningfråga. Så litet anser jag den hufvudsakligen äga denna karaktär, att jag för min del icke skulle hafva något emot att förena mig med vice talmannen i hans yrkande om bibehållande af ett större antal revisionssekreterare på ordinarie stat. Jag torde emellertid icke vinna anslutning till något försök att sammanjämka denna ståndpunkt med den mening, som i öfrigt gjort sig gällande i hr Larssons reservation. Och de önskemål jag i min motion uttryckt framstå för mig så betydelsefulla, att de framför allt böra tillgodoses.

Till en början kan jag icke underlåta att på grund af herr justitieministerns uttalande göra ett par anmärkningar. Herr statsrådet tycktes nämligen anse, att nedre justitierevisionen borde för framtiden likasom hittills vara något sorts öfvergångsstadium, att revisionen skulle förblifva en plats, från hvilken revisionssekreteraren inväntar karriär till något bättre. Just ur en motsatt synpunkt skulle jag däremot vilja ansluta mig till ett förslag, som gifver revisionssekreterarna en fast och säker och väl aflönad ställning. Ty det kan icke vara lämpligt att skapa ett så stort verk, som nedre justitierevisionen nu kommer att blifva, på den grunden, att det icke vore meningen att stanna där, utan att man ginge in i revisionen bara för att snartast möjligt komma ut därifrån. Särskildt måste ett sådant förfarande gifvetvis i längden förrycka befordringsmöjligheterna inom domsagornas kanslier. De, som tjänstgöra på domarekansli och vänta att befordras till ordinarie häradshöfdingar, få gå många och långa år utan möjlighet till en själfständig ställning och ordentlig utkomst. Skola nu dessutom deras förhoppningar att

en gång i världen blifva ordinarie äfven för framtiden stäckas genom att den ena revisionssekreteraren efter den andra stickes in på de ordinarie härads höfdingplatserna, blir deras ställning ännu svårare. Man bör naturligtvis icke, synes det mig, organisera ett högre ämbetsverk så, att man därigenom riskerar att desorganisera de lägre.

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssekreterare
m. fl.
(Forts.)*

Justitieministern antydde också, om jag fattade honom rätt, att medan man väntade på den stora rättegångsreform, för hvilken jag förmodar att båda kamrarna i dag komma att uttala sig, kunde den utväg tillgripas, att ordinarie tjänster i större utsträckning tillsättas på förordnande. Men mot hvarje tendens i den riktningen vill jag uttala en bestämd gensaga, och äfven på den grund skulle jag, som sagdt, helst se, att revisionssekreterarnas ställning blefve så fast och säker som möjligt.

Emellertid får äfven jag, liksom förut herr Larsson, understryka behovet af de förändringar, som jag här föreslagit i afseende å omorganisation af registratorskontoret samt lottningssystemets afskaffande. Genom en omorganisation af registratorskontoret uti den af mig och Sveriges advokatsamfundets Stockholmsafdelning föreslagna riktning skulle man först och främst vinna, att revisionssekreterarna befriades från en mängd formella göromål och bestyr af mindre vikt och blefve i stånd att odeladt ägna sig åt den viktiga föredragning, som är deras hufvudsakligaste göromål. Härigenom lösgjordes också den arbetskraft, som protokollssekreterarna nu förbruka på detta arbete. Jag medger, att det kan vara svårt att, i annat fall, besluta sig för att så och så många protokollssekreterare behöfves det och så och så många kan man afföra. Men om man koncentrerar göromålen med den nuvarande »veckomålmottagningen» och expeditjonsbestyret hos registratorskontoret, vinnas därigenom, att man för framtiden får en öfverblick öfver behovet af arbetskraft och kan rätta tjänstemännens antal därefter. Häremot invändes i hufvudsak, att det vore omöjligt att träffa en sådan anordning, enär det ligger så stor vikt vid det arbete, som protokollssekreterarna under tillsyn af revisionssekreterarna ha att syselsätta sig med vid den så kallade veckomålmottagningen. Det skulle vara af ett visst intresse om någon af de sakkunniga i kammaren ville klargöra huru med den saken förhåller sig. Jag har frågat mig för och sökt få reda på några sådana fall, då särskilda svårigheter härvid skulle yppa sig, men det har icke lyckats mig. Skulle det emellertid någon gång visa sig vara förenadt med svårighet att på detta preliminära stadium bedöma de åtgärder, som böra vidtagas, så är det väl icke värre, än att registratorn får fråga någon visare man, som finnes i verket. Man kan ju äfven ordna saken så, att revisionssekreterarna få skyldighet att i tur och ordning lämna de upplysningar, som

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.* (Forts.)

begäras af registratorn, eller rent af i tur och ordning permanent öfvervaka hans arbete.

Långt viktigare än frågan om registratorskontorets omorganisation är i allt fall frågan om lottningsens afskaffande. Jag skall icke så vidlyftigt, som jag eljest tänkt göra, uppehålla mig vid denna fråga efter den förklaring, som afgifvits af justitieministern därom, att allt hvad som kunde göras för att hädanefter emellan föredragandena fördela målen i Justitierevisionen efter materiella grunder också skulle blifva gjordt. Jag vill blott anmärka, att jag för min del icke kan förstå annat än att denna princip i afseende å målens fördelning kan i den allra största utsträckning genomföras. Såsom sekundär fördelningsmetod skulle jag också alldeles särskildt vilja understryka lämpligheten af att indela målen efter länsområden. Samtidigt bör man införa periodiskt offentliggörande af rotlarna inom olika delar af landet. Detta skulle hafva med sig en mycket stor fördel, hvarom man redan vunnit erfarenhet uti Norge, där man två gånger om året offentligen kungör rotlarna, d. v. s. en förteckning å de mål, som ligga oafgjorda i högsta domstolen. Befolkningen ute i bygderna finge då se, huru deras mål stode och när dessa antagligen komme att föredragas. Därmed skulle man taga bort det berättigade missnöje, som nu är rådande mot att målen icke afgöras i samma ordning som de inkommit utan att det härvidlag ofta händer att de yttersta blifva de främsta.

De praktiska olägenheter, som vidlåda lottningsystemet, har jag exemplifierat i min motion, då jag framhållit, hurusom t. ex. sjörättsmål af likartad beskaffenhet kommit att lottas på olika revisionssekreterare, ehuru *en* revisionssekreterare redan läst in ett typiskt mål af sådan art och alltså varit den lämpligaste att föredraga äfven de återstående. Men den tid och arbetskraft, som härigenom förloras, är för mig icke hufvudsaken, utan den är, att på detta sätt ingen som helst garanti erhålles för det mest *sakkunniga* bedömandet af målen. Det är redan i sig själf en olycka, att icke högsta domstolen tillämpar materiella principer vid målens fördelning ledamöterna emellan, så att särskilda afdelningar af domstolen bedöma hvar och en sina likartade mål. Men då bör man åtminstone laga så, att föredragandena, som skola taga reda på och för domstolen angifva de faktiska förhållandena i målet, blifva så sakkunniga, som det med rådande befordringssystem är möjligt. Jag ber herrarna fästa ett ögonblicks uppmärksamhet blott vid den omständigheten, att bland dem, som komma upp i revisionen och sedan ofta nog till högsta domstolen, finnes knappt någon, som suttit i en stadsdomstol. De ha uteslutande tjänstgjort vid häradsrätterna och någon tid i hofrätt, och i afseende å sjörättsmål, handelsmål, patentmål och åtskilliga andra kategorier utaf mål sakna de ofta all erfarenhet. De ha måhända icke behandlat ett enda större sådant mål, då

de komma som föredragande till högsta domstolen. De få nu genom lottens bestämmande de allra svåraste mål att handläggas af för dem främmande art, under det att de andra måhända finnas att tillgå, som ofta sysselsatt sig med dylika mål, men som kanske aldrig få tillfälle att göra sin sakkunskap gällande vid föredragning i den högsta instansen. Den af mig föreslagna anordningen skulle emellertid vara till stor fördel för utbildning af sakkunniga och därmed för vår rättsutveckling i det hela. Det är vidare klart, att lottningssystemets utbytande mot en materiell fördelning af målen vore ett förberedande steg af den största betydelse i riktning mot den väntade processreformen. Den förste ärade talaren sade, att vi icke kunna tänka oss, att nedre justitierevisionen kommer att bibehållas vid en processreform. Men en föredragning i högsta domstolen måste vi i alla fall hafva kvar. Och hvad vi *icke* komma att hafva kvar vid denna föredragning efter genomförande af en ny rättegångsordning är helt visst lottningssystemet. En af de mest framträdande principerna vid en processreform blir otvifvelaktigt, att hvarje mål skall föredragas och beredas af den härtill mest kompetenta och skickliga. Men hvarifrån skola vi väl få de organ, som skola tillämpa den nya rättegångsordningen, om vi ej nu börja på att utbilda specialister, som kunna taga den stora processreformen i arf efter oss? Ur den synpunkten framför allt anser jag det vara af största vikt, att lottningssystemet redan nu afskaffas och att en fördelning af målen efter materiella grunder införes. Och låt vara att justitieministern genom sin i dag afgifna förklaring brutit udden af det mesta utaf mina erinringar i detta afseende, så anser jag likväl att mina här framställda önskemål äro af så förhärskande betydelse, att desamma böra uti en riksdagsskrivelse till Kungl. Maj:t understrykas.

*Ang. löne-
reglering
för re-
visionssek-
reterare
m. fl.*
(Forts.)

Herr Larsson, Jacob: Blott ett par ord med anledning af justitieministerns beklagande, att hans auktoritet icke syntes äga någon betydelse för mig. Jag hyser tvärtom den allra högsta respekt för herr statsrådets auktoritet, men jag anser icke denna auktoritet kunna fritaga mig från skyldigheten att söka bilda mig ett eget omdöme, äfven med risk att detta kunde komma att gå i en annan riktning än herr statsrådets.

Jag vill nu endast, i anledning af herr statsrådets uttalade betänkligheter mot att en registrator under eget ansvar skulle sköta den s. k. veckomålmottagningen, fästa uppmärksamheten på, huru och af hvilka detta arbete för närvarande utföres. Jag har ju icke någon personlig erfarenhet om arbetets gång i nedre justitierevisionen, och det är därför tydligt, att jag måst söka inhämta alla de upplysningar, som stått till buds, för att kunna bilda mig ett omdöme, och bland dessa upplysningar har äfven varit den, att det egentliga förberedande arbetet här utföres utaf pro-

Ang. löne- tokollsekreteraren, om det också lägges fram till revisionssekreterarens granskning. Men denna granskning är ju i viss mån beroende på det förtroende och den tillit, som revisionssekreteraren har till vederbörande protokollssekreterare. Jag vill blott i det sammanhanget erinra om att justitieministern i sitt anförande till statsrådsprotokollet framhållit detta biträde vid veckomålmottagningen såsom en af protokollssekreterarens viktigaste funktioner, och han säger där, att ansvaret visserligen hvilar på revisionssekreteraren, men att det för denne är af största betydelse att här kunna lita till en erfaren protokollsekreterare. Nu vill jag hemställa, hvilketdera som ur trygghetssynpunkt är att föredraga, att ett arbete utföres af en person, som naturligtvis skall för detta vara fullt ut lika tränad som den protokollsekreterare, som eljest skulle biträda vid veckomålmottagningen, och att denne tjänsteman utför arbetet under känslan af eget ansvar, eller att arbetet i stort sedt utföres af *en* tjänsteman men under en *annans* ansvar. För mig ställer sig frågan så, att jag anser det vara mera trygghet, att en person under eget ansvar utför arbetet, än att detta hvilar på en, men ansvaret på en annan, ty det lär väl i det senare fallet lätt kunna inträffa, att den ene litar på den andre.

Herr Trygger: Jag skall endast yttra några få ord. Först ber jag då att få på det lifligaste instämma i den tanke, som ligger till grund för herr Löfgrens uttalande, då han opponerat sig mot den nuvarande fördelningen genom lottning af målen mellan revisionssekreterarne. Denna tanke innebär för mig, att man så mycket som möjligt bör särskildt beträffande de högre instanserna se till, att man får specialisering, att hvarje domstolsledamot så vidt möjligt begränsar sig till ett visst område och på det området vinner synnerlig skicklighet. Nu för tiden öfversvämmas vi ju af lagar, så att snart sagdt hvarje jurist, som vill vara ärlig, måste säga sig själf, att han i själfva verket just icke kan mycken juridik. Förr var det annorlunda. Men med denna hastiga lagstiftning har resultatet blifvit en minskad grundlig insikt. Då är det väl af enormt stor betydelse, att man specialiserar sig, att framför allt de, som behandla mål i de högre instanserna, begränsa sig till vissa områden, att man hänvisar mål af en viss beskaffenhet till samma personer, som hafva haft särskildt tillfälle att tränga igenom dessa frågor. Jag kan emellertid icke vara med om att i motiveringen till nu behandlade förslag taga upp herr Larssons uttalande, och det är därför att, fastän jag själf har en bestämd uppfattning i denna fråga, jag icke anser, att den bör lösas af Riksdagen i sammanhang med denna lönefråga.

Jag hoppas emellertid, att, då nu justitieministern uttalat sig sympatiskt för saken, frågan kommer att vinna vederbörligt

beaktande, och jag väntar särskildt, att då man tager itu med processreformen man noga beaktar denna viktiga synpunkt.

Hvad själfva den föredragna punkten angår, har det ju talats så mycket därom. Jag hade klart för mig, huru jag skulle rösta, redan då herr Afzelius uttalat sig, nämligen att jag röstar för herr Billings med fleres reservation.

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)*

Friherre Beck-Friis, Johan: Presidenten Afzelius sade, att han icke ens ville utgifva sig såsom sakkunnig i vissa punkter af den föreliggande frågan. Under sådana förhållanden är det ju mycket naturligt, huru en icke-jurist skall känna sig, då man skall yttra sig i en fråga som denna. Men då jag varit med om frågans förberedande behandling i statsutskottet, har jag gjort allt hvad jag kunnat för att försöka sätta mig in i densamma.

Det är en synpunkt vid denna lönereglering och organisation, som jag tror alla hafva instämt i. Det är, att på grund af den blifvande stora omläggningen af hela vårt rättegångsväsen man nu bör göra så litet rubbningar som möjligt. Detta se vi till och med uttaladt i advokatsamfundets handlingar, då där säges, att det är alldeles nödvändigt, att en omorganisation af nedre justitierevisionen föregås af en ingående undersökning — ja, jag ber att få läsa upp den punkten ur advokatsamfundets handlingar: »Bör icke utredningen föregå afgörandet beträffande tjänster, då till äfventyrs sådana organisatoriska förändringar kunna vidtagas, som öka behofvet af vissa funktionärer, men göra andra öfverflödiga?» Herr Larsson sade, att han icke ville göra flera rubbningar, än som han ansåge vara alldeles nödvändiga, och detta har också blifvit den ståndpunkt, statsutskottet sökt intaga: så få rubbningar, som det är möjligt i organisatoriskt hänseende, men därtill, att de förändringar, som nu komme att göras, måtte gå, så vidt man kan inse, den blifvande organisationen till mötes.

Jag vill nu icke alls yttra mig om de 12 och 15 ordinarie revisionssekreterarne, utan blott säga, att skälet, hvarför utskottet stannat vid 12, är, att utskottet velat göra så få rubbningar som möjligt och icke utan tvingande skäl öka antalet ordinarie platser. Vi hafva ju ändå ökat antalet från 8 till 12. Men det är 12, som löneregleringskommittén föreslagit, och vi kunde då icke med den grundprincip vi haft, komma till annat, då vi hade att välja mellan 12 och 15.

Hvad protokollssekreterareplatserna angår, är det en fråga, som går tillbaka ända till år 1897. 1897 års riksdag fick sig förelagd ett förslag om att tillsätta ytterligare några protokollssekreteraretjänster, men afslog Kungl. Maj:ts framställning i den frågan och gaf anslag till ett par amanuenser i stället. Jag tror, att det var år 1906, som denna fråga änyo var uppe, då högsta

Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)

domstolen utvidgades, men det blef icke då heller några nya protokollssekreteraretjänster tillsatta. Detta visar ju att Riksdagen sedan många år tillbaka haft den känslan, att protokollssekreteraretjänsterna icke skola ökas till antalet, och man anar, att vid den blifvande reformen dessa tjänster nog äro bland dem, som i första hand komma att indragas. Därför kan det ju vara klokt att redan nu minska på deras antal och icke behålla alla de 11 tjänsterna, som nu finnas, såsom en talare nyss förordade, då han yrkade bifall till den af grefve Klingspor och herr Wijk afgifna motionen. Det är skälet, hvarför statsutskottet genast gick ifrån denna motion, att den bibehöll så många protokollssekreteraretjänster på ordinarie stat.

Angående registratorskontoret och kansliet anser jag mig näppeligen behöfva tala, då här är sagdt så mycket om den saken och särskildt af herr statsrådet så fullständigt motiveradt allt hvad Kungl. Maj:t i detta afseende föreslagit. Jag kan dock icke om den saken underlåta att påpeka, att, då min kamrat på afdelningen herr Larsson och jag hafva samma ståndpunkt att vi vilja göra så små rubbningar som möjligt, det är rätt eget, att vi kommit till så olika resultat. Herr Larsson föreslår så många ändringar, som det är honom möjligt i anledning af herr Löfgrens motion, och jag tror, att, om herr Löfgrens motion varit tillräckligt vid, herr Larsson hade velat föreslå ytterligare en ändring i organisationen.

Herr talman! Jag skall icke upprepa hvad här sagts om fördelningen af målen. Jag skall endast be att få fästa uppmärksamheten på hvad som står på sid. 7 om den saken. Där finna herrarne, att utskottet också instämt i, att man bör gå på en specialisering af målen, men anser, att riksdagen icke kan afgöra, huru denna sak skall ordnas. Därför vilja vi icke vara med om en skrifvelse ens, utan hafva endast i motiveringen uttalat, att vi anse, att saken bör kunna ordnas i den riktningen och bör upptagas till pröfning.

Jag anhåller att få yrka bifall till utskottets förslag med den af herr Jonsson gjorda justeringen.

Herr Clason: Det är en detaljfråga här, beträffande hvilken åtskilliga yttranden gjorts, men intet yrkande framkommit, och det är frågan om kansliets organisation, om det skall vara både amanuenser och skrifbiträden eller endast skrifbiträden. Det har under debatten från synnerligen auktoritativa håll, från såväl den förste ärade talaren som talaren på kristianstadsbänken, hvilka här måste anses vara särskildt sakkunnige, yttrats starka tvifvelsmål i fråga om lämpligheten af den föreslagna anordningen med 12 amanuenser och 12 skrifbiträden, och det är ju också bekant, att ett yrkande om en sådan omläggning af kansliet, att i stället 24 skrifbiträden skulle anställas, ett på

hvarje rotel, framställt af halfva justitierevisionen. Den anordning däremot, som här är föreslagen, med dessa 12 amanuenser och 12 skrifbiträden, har icke varit föreslagen från något håll i nedre justitierevisionen, och det förefaller mig, som om det vore rätt egendomligt att organisera ett ämbetsverks kansli efter en metod, som icke vunnit understöd af någon af de för närvarande där tjänstgörande ämbetsmännen. Det synes mig, som om detta verkligen vore ganska opraktiskt, och att det understöd, som tanken på ett skrifbiträde åt hvarje revisionssekreterare fått från sa sakkunnigt håll, som de nämnde talarne, däremot angifver, att sistnämnda metod är den riktiga.

Men efter min uppfattning är det äfven en annan sak, som talar för en organisation med 24 skrifbiträden, och det är att jag bakom dessa 11 revisionssekreterares förslag ser den tanken, att man icke skall i våra ämbetsverk använda öfverkvalificerad arbetskraft för sådana göromål, som, i stort sedt, äro endast afskrifning och kollationering — ty något annat lär det, skulle jag tro, i de allra flesta fall här ej gälla. Detta är en tanke, som enligt min uppfattning bör tillvaratagas äfven i andra ämbetsverk än det nu förevarande, och jag tror, att, när den nu kommit fram i ett ämbetsverk, den också bör vinna understöd inom Riksdagen.

Någon motion med direkt yrkande om anordnande af nedre justitierevisionens kansli på nu sagda sätt föreligger emellertid icke, och icke heller har någon reservation inom utskottet upptagit ett sådant yrkande. Men jag tror, att, om man vill understödja saken, man skulle kunna göra det på det sätt, att man vidtager den ändringen i motiveringen, att man på sid. 9 i stycket midt på sidan utesluter de två meningar, som börja med: »I betraktande häraf» och: »Utskottet har alltså funnit», d. v. s. de meningar, i hvilka utskottet säger ifrån, att utskottet finner den af Kungl. Maj:t förordade organisationen af kansliet väl afvägd, och att kansliet skulle bestå af 5 protokollssekreterare, 12 amanuenser och 12 skrifbiträden. Genom en sådan uteslutning ställer man frågan om amanuenser och skrifbiträden tämligen öppen. Protokollssekreterarnes antal kommer att blifva detsamma, som fastställes i själfva staten, vare sig 5 eller ett annat antal, i öfverensstämmelse med det beslut, som Riksdagen kommer att fatta i enlighet med utskottets förslag eller herr Håkanssons yrkande. Enligt båda förslagen blir det dessutom alltid 12 skrifbiträden, men för öfrigt får Kungl. Maj:t genom motiveringsändrande på antydtt sätt möjlighet att med det sist i staten upptagna anslaget till amanuenser, ersättningar för semestervikariat, tillfälliga skrifbiträden o. s. v. organisera kansliet på det sätt, som finnes lämpligast. Beloppet blir under alla förhållanden tillräckligt; Kungl. Maj:t kan, om det är nödvändigt, tillsätta en

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.*
(Forts.)

Ang. löne- eller annan amanuens, men Kungl. Maj:t har också ett tillräckligt belopp att gifva hvarje revisionssekreterare sitt skrifbiträde. Jag skall därför anhålla, att, när frågan om motiveringen kommer före, få framställa det antydda yrkandet. Redan nu har jag emellertid velat omnämna det, då ju debatten här rört sig om hela reformen.

(Forts.)

Herr vice talmannen: Ordningen kräfver väl, att åtminstone en af reservanterna yrkar bifall till reservationen, och jag förmodar, att herrarna tycka, att jag talar ovanligt bra, om jag endast yrkar sådant bifall.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att beträffande nu föredragna stycke af mom. a) vore yrkadt dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock af herr *Afzelius*, att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den af herr *Billing* m. fl. vid punkt 3 afgifna reservation till den del, som svarade mot nu föredragna stycke af mom. a).

Härefter gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till det af herr *Afzelius* framställda yrkandet vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren skall bifalla det förslag, som innefattas i den af herr *Billing* m. fl. vid punkten 3 af statsutskottets utlåtande nr 2 afgifna reservation till den del, som svarar mot nu föredragna stycke af mom. a), röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, bifalles utskottets hemställan i det nu föredragna stycket af mom. a).

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 89;

Nej — 28.

Herr talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till sammanträdets fortsättande kl. 7 på aftonen.

Återstående delen af mom. a).

Herr Jonsson: Jag skall endast upprepa hvad jag förut framhållit, att under anm. 2 i statförslaget ett tillägg må göras: *och åtnjutes under samma villkor som tjänstgöringspenningar.*

*Ang. löne-
reglering
för revi-
sionssek-
reterare
m. fl.
(Forts.)*

Herr Håkanson: Jag skall be att i denna punkt få yrka bifall till den af grefve Klingspor och herr Wijk afgifna motion i hithörande del.

Herr Larsson, Jacob: Jag skall be att få yrka, att den återstående delen af ordinarie staten äfvensom öfvergångsstaten må antagas i öfverensstämmelse med det förslag, som finnes upptaget i min reservation på sid. 50 och 51 i utskottets betänkande.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter herr talmannen yttrade, att i afseende å det stycke af punkten 3 mom. a) i föreliggande utlåtande, som ej afsåge revisionssekreterare och konstituerade revisionssekreterare, förekommit följande yrkanden: 1:o) af herr *Jonsson*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring, att i slutet af *anm. 2* tillades orden »och åtnjutes under samma villkor som tjänstgöringspenningar; 2:o) af herr *Håkanson*, att lönerегleringskommitténs förslag i den del, som svarade mot det nu föredragna stycket af mom. a) skulle bifallas; och 3:o) af herr *Larsson, Jacob*, att kammaren skulle bifalla det förslag, som i motsvarande del innefattades i den af honom vid förevarande punkt afgifna reservation.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare jämlikt förenämnda yrkanden, och förklarade herr talmannen sig anse propositionen på bifall till herr Jonssons yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till herr Håkansons yrkande i frågan, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller herr Jonssons yrkande beträffande det stycke af punkten 3 mom. a) i statsutskottets utlåtande nr 2, som ej afser revisionssekreterare och konstituerade revisionssekreterare, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, bifalles herr Håkansons yrkande i frågan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 58;
Nej — 48.

Mom. b—e).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Mom. f).

Ang. höjning af det ordinarie anslaget till nedre justitierevisionen. Utskottet hade i förevarande moment hemställt, att Riksdagen måtte höja det ordinarie anslaget till nedre justitierevisionen från 161,000 kronor med 131,200 kronor till 292,200 kronor.

Herr vice talmannen: Jag anhåller att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition i denna del med den ändring, som blir en nödvändig följd af kammarens förut i dag fattade beslut i denna punkt.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande moment hemställt med den ändring, som föranleddes af kammarens föregående beslut.

Den inledande delen af utskottets hemställan.

Herr Larsson, Jacob: Med afseende å inledningen ber jag få hemställa, att kammaren måtte med anledning af herr Löfgrens motion besluta i enlighet med punkt II i den af mig vid betänkandet afgifna reservation, som finnes intagen i utskottets betänkande å sid. 51.

Herr Löfgren: Med afstående från mitt ursprungliga yrkande ber jag att få instämma i herr Jacob Larssons förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning, yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande del af utskottets hemställan annat yrkande ej förekommit, än af herr *Larsson, Jacob*, att kammaren skulle bifalla det förslag, som innefattades i det med siffran II betecknade stycke af hans vid föreliggande punkt afgifna reservation.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till föreliggande del af utskottets hemställan i hvad denna hemställan ej besvarats genom kammarens föregående beslut, samt vidare på bifall till herr Jacob Larssons yrkande i frågan; och förklarade herr talmannen sig finna den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller inledningen i statsutskottets hemställan i punkten 3 af dess utlåtande nr 2 i hvad denna hemställan ej besvarats genom kammarens föregående beslut, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr Jacob Larssons yrkande i frågan.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 89;
Nej — 20.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Herr Clason, som yttrade: I anslutning till det uttalande, som under debatten gjorts af herrar Afzelius och Håkanson angående önskvärdheten af en sådan organisation af kansliet, att detsamma komme att omfatta 24 skrifbiträden, och under hänvisning till hvad jag nyss därom yttrat, skall jag anhålla, att ur motiveringens måtte uteslutas i det midt på sid. 9 i betänkandet förekommande stycket den mening som börjar med »I betraktande här af» och slutar med »förslag i ämnet» samt vidare den följande punkten, där utskottet uttalar, att kansliet nödvändigt skall bestå af 5 protokollssekreterare, 12 amanuenser och 12 skrifbiträden. Genom en sådan uteslutning skulle, utan att någon förändring i staten i öfrigt uppstår, möjlighet beredas att organisera kansliet på det af mig föreslagna sättet.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmanen propositioner, först på godkännande af utskottets motivering samt vidare därpå, att i det mellersta å sid. 9 i det tryckta utlåtandet förekommande stycket skulle utelämnas den del, som började med orden »I betraktande här af» och slutade med orden »12 skrifbiträden»; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkterna 4—17.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Ang. höjning af det ordinarie anslaget till nedre justitierevisionen.
(Forts.)

*Punkten 18.**Mom. a).*

*Anslag
för utred-
ning ang.
en rättegångs-
reform.*

I nu föredragna moment hade utskottet på anförda skäl hemställt, att Riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts i punkten 17 af förevarande hufvudtitel därom gjorda framställning, till bestridande af kostnaderna för en förberedande utredning angående en rättegångsreform å extra stat för år 1912 bevilja 40,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att däraf under år 1911 förskottsvis af tillgängliga medel utanordna hvad under samma år måtte för ändamålet blifva erforderligt.

Herr Afzelius: Jag skall be att i denna punkt få yttra ett par ord.

Som herrarna kanske minnas, tillhörde jag år 1909 dem, som motsatte sig det då framställda förslaget om tillsättande af en processkommission. Men herrarna minnas kanske också, att anledningen därtill icke var den, att jag underkände eller på något sätt underskattade behofvet af en processreform. Jag kände lifligt, att en sådan sak icke kunde föras fram bara genom tillsättande af en kommission eller kommitté, utan att den måste bäras upp af en stark personlig kraft. Och förgäfves såg jag mig om efter en sådan. Nu, efter hvad herr statsrådets yttrande till statsrådsprotokollet gifver vid handen, har anledningen till en sådan tvekan bortfallit, och det är därför med glädje, som jag nu ger min röst för detta förslag, detta så mycket hellre som frågan nu framkommit i en vida bättre och lämpligare form.

Jag ber att få instämma med utskottet i dess yttrande angående olämpligheten af att här försöka angifva några riktlinier för reformen. Antingen skulle dessa bli af den enkla, självklara och banala beskaffenhet, att det skulle vara, snart sagdt, en förolämpning mot dem, som skola utföra arbetet, att gifva dem en sådan instruktion eller också skulle de möjligen bli ett obehörigt, i förväg lagdt band på dem. Detta förtroendeuppdrag måste gifvas i förtroende. Men det intresse, som jag sedan årtionden tillbaka hyst för denna fråga, och det arbete, som jag också i all blygsamhet därå nedlagt, ger mig kanske rätt att uttala en önskan. Denna fråga är för mig en mycket stor fråga. Det är en fråga, som berör icke endast rättskipningen, så viktig denna än är i och för sig, utan det är en sak, som medelbart kan utöfva det största inflytande på hela folkets lif. Jag ber därför att få uttala den önskan, att vi skola försöka att, så långt som möjligt är, ställa denna fråga utanför dagspolitikens strider, öfver dessa strider och unna oss själfva den glädjen att samlade och enigt gå fram till det stora verket.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i föreliggande moment hemställt.

Mom. b).

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 19—22.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 23.

Med föranledande af hvad Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under punkten 22 af förevarande hufvudtitel därom föreslagit, hade utskottet i nu föredragna punkt hemställt, att till understöd för fortsatt utgifvande af »Nytt Juridiskt Arkiv. Afd. I. Tidskrift för lagskipning» och »Nytt Juridiskt Arkiv. Afd. II. Tidskrift för lagstiftning m. m.» måtte å extra stat för år 1912 anvisas 3,000 kronor.

*Understöd
för fortsatt
utgifvan-
de af
»Nytt Ju-
ridiskt
Arkiv».*

Herr statsrådet Hederstierna: Utskottet har här i sitt betänkande uttalat, att utskottet, när det tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition, »försätter att efter beviljande af statsbidrag till ifrågakvarande tidsskrift den nuvarande prenumerationsavgiften icke må höjas». Frågan är nu hvad utskottet menar med »den nuvarande prenumerationsavgiften». Menas därmed den avgift, som utgått för år 1910, så möter detta uttalande vissa betänkligheter. Det är nämligen så, att från och med 1911 har, enligt hvad blifvit kungjort i ett tillägg till tidningstaxan, prenumerationsavgiften för Nytt juridiskt arkiv, afd. I, blifvit höjd å posten från kr. 10: 50 till 12, och i bokhandeln från kr. 12 till 14. Afd. II har höjts med 50 öre vid båda beställningssätten. Det är nu så, att om man läser utskottets uttalande så, att man icke får taga högre prenumerationsavgift än avgiften för år 1910, följden blir den, att den förlagsfirma, som utfäst sig att för förlagsrätten betala till utgifvarna 7,500 kr., kommer att nedsätta detta belopp med cirka 3,000 kr., och att således prenumeranterna visserligen år 1912 skulle få tidskriften billigare, än hvad fallet var år 1911, men att utgifvarna däremot icke skulle få den ersättning för kostnaderna, som varit afsedd med detta statsbidrag. Emellertid då, såsom uttalandet nu är skrifvet, detsamma bör rätteligen läsas såsom afseende de prenumerationsavgifter, som äro bestämda för år 1911, så har jag ingenting att erinra mot uttrycket. Men jag har ansett mig för att förebygga missförstånd böra omtala, huru det förhåller sig.

Herr Jonsson: Utskottets uppfattning har varit den, att de prenumerationsavgifter, som utgå för år 1911, icke skola få höjas,

så att betydelsen är just den, som herr statsrådet velat framdraga ur uttrycket.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemställt.

Punkten 24.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 25.

Anslag till statens uppfostningsanstalt å Bona. Med anledning af Kungl. Maj:ts under punkten 24 af föreliggande hufvudtitel i statsverkspropositionen därom gjorda framställning hade utskottet i förevarande punkt hemställt, att Riksdagen måtte å extra stat för år 1912 bevilja

a) till aflöningar åt tjänstemän vid statens uppfostningsanstalt å Bona högst 26,175 kronor, samt

b) till kost och beklädnad åt de vid anstalten intagna elever m. m. ett förslagsanslag af 45,400 kronor.

Grefve Klingspor: Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att vid regleringen af denna stat har utskottet icke gått samma vägar som vid regleringen af en del andra, extra ordinarie stater. Det är nämligen så, att när lönebeloppen blifvit bestämda, Riksdagen har beslutit, att från de bestämda beloppen skola afdragas så mycket, som motsvarar pensionsavgifterna. Om man icke gör detta, inträffar det obehagliga för tjänstemännen, att då verket blir satt på ordinarie stat, de få mindre, än de haft förut på extra stat. Vid senaste regleringen af en stat, som är tämligen jämförlig med den ifrågavarande, nämligen riksförsäkringsanstaltens, vidtog man den åtgärden, att man för hvarje tjänsteman gjorde ett afdrag, motsvarande hans pensionsavgift, men afrundadt till ett visst belopp.

Vill kammaren nu följa samma principer, som fastslogos beträffande riksförsäkringsanstalten, skulle äfven här afdragas ett visst belopp, motsvarande pensionsavgiften, intill dess verket blir satt på ordinarie stat. Att sedan verket blifvit satt på ordinarie stat, tjänstemännen själfva få betala pensionsavgiften, det faller af sig själf. Det är, som herrarne veta, bestämdt genom lag. Vill kammaren gå in på en sådan förändring, kunde den göras på sådant sätt, att på sid. 32 efter näst sista stycket, som slutar med orden »den nu föreslagna löneregleringen» tillägges ett stycke, som skulle lyda så här: »Emellertid böra, i likhet med hvad förut tillämpats beträffande riksförsäkringsanstalten m. fl. andra verk å extra stat, de i staten föreslagna lönerna minskas med belopp, som i afrundadt tal svara mot de pensionsavgifter vederbörande tjänsteinnehafvare haft att erlægga, därest befattningarna

varit uppförda å ordinarie stat. Dessa belopp utgöra för direktören 200 kronor, för pastorn 100 kronor, för landtbruksinspektören, andre läraren och bokhållaren 50 kronor, för maskinisten 30 kronor samt för förmännen och husmodern 25 kronor. I följd häraf bör ock det af Kungl. Maj:t föreslagna beloppet af 26,175 kronor till aflöningar åt tjänstemän vid statens uppfostringsanstalt å Bona minskas med 705 kronor eller till 25,470 kronor.»

*Anslag till
statens
uppfost-
rings-
anstalt å
Bona.
(Forts.)*

Jag tillåter mig göra yrkande om en sådan ändring.

Herr Jonsson: Denna sak har, såsom fallet vanligen är med alla saker, två sidor. Man kan säga, att det är riktigt att draga af denna tilltänkta pensionsafgift, å ena sidan, men man kan också å andra sidan med större skäl, tror jag säga, att det är för hårdt att draga af pensionsafgifterna för personer, som hvarken ha pensionsrätt eller kunna få tillgodoräkna sig de år, de stått på extra stat, för att få pension. Och det är denna senare ståndpunkt, vi inom utskottet ställt oss på, då vi icke ansett lämpligt att här taga upp ett pensionsafdrag. För öfrigt är jag icke säker, att det någonsin händt, att pensionsafdrag gjorts på en stat, som genomgående varit upptagen såsom extra stat. Måne det icke i allmänhet endast är så, att när lönetillägg beviljats tjänstemän, som stå på ordinarie stat, afdrag för pensionsafgifter ägt rum. Innan jag för min del tycker det vara skäl att gå in på grefve Klingspors yrkande, skulle jag först vilja veta, om i något fall pensionsafdrag ägt rum på en genomgående extra stat. Det kan ju hända, att grefve Klingspor, som varit med om så många lönereregleringar under senaste tiden, är i tillfälle att gifva upplysning härom.

Grefve Klingspor: Föregående ärade talare har frågat, om det finnes något exempel på, att man gjort pensionsafdrag för tjänstemän i ett verk, som står på extra stat. Jag nämnde just förra gången, jag hade ordet, att det senaste exemplet var riksförsäkringsanstalten. Den står på extra stat, och då lönerna senaste gången ökades, gjordes ett sådant afdrag. Jag tror också, att det finnes flera stater, som man skulle kunna jämnställa med dessa stater. Och det var för att Riksdagen skulle kunna fatta liknande beslut denna gång som vid föregående tillfällen, som jag framställde mitt ändringsförslag.

Herr vice talmannen: Det synes mig, som om goda skäl anförts på båda sidor. Grefve Klingspor har utan tvifvel rätt i sitt yrkande, så till vida som man på senare tider ansett sig böra göra afdrag för pensionsafgift, äfven när det gifvits sådana här lönetillägg på extra stat. Men å andra sidan kan jag icke neka till, att de skäl, herr Jonsson anført, också äro talande,

Anslag till statens uppfostningsanstalt å Bona. (Forts.) nämligen att det är oegentligt att å lön göra afdrag för pensionsavgifter, då vederbörande icke få af denna lön betingad pensionsrätt. Det, som i grefve Klingspors yttrande är af intresse, är väl, att de här ifrågavarande personerna, om de en gång få de nu föreslagna lönetilläggen som lön på ordinarie stat, skola erlagga pensionsavgifter, och att de således då skulle erhålla lägre aflöningar än nu fås på extra stat. Detta är ju en formell oegentlighet. Gentemot detta kan man dock invända, att uppförande på ordinarie stat innebär en så stor förmån, att befattningshafvarna väl böra och kunna betala den med det afdrag, som skulle utgöras af pensionsavgiften. Det synes mig dock vara hufvudsaken, att här uttryckligen anges, att man förutsatt, att om dessa tjänstemän på ordinarie stat få samma aflöningar som nu, afdrag af pensionsavgifter då skall göras, så att lönerna icke böra höjas med dessa avgifter.

Det är detta jag vill hafva uttaladt till protokollet.

Friherre Åkerhielm: Det förefaller mig oklart hvad man i denna fråga bör göra eller icke göra. Jag föreställer mig därför, att kammaren icke bör nu fatta definitivt beslut, och jag ber därför att få yrka återremiss.

Grefve Klingspor: Jag skall be att få återtaga mitt yrkande och förena mig i yrkandet på återremiss. Det är gifvet, att saken blir bättre utredd genom en återremiss till utskottet.

Efter det öfverläggningen förklarats slutad, gjordes jämlikt föreliggande yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna punkt hemställt samt vidare därpå att punkten skulle visas åter till utskottet; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Punterna 26 och 27.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 28.

Anslag till ett jordregister. I nu föredragna punkt hade utskottet hemställt, att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkten 27 af förevarande hufvudtitel därom gjorda framställning måtte af det för inrättande af ett jordregister beviljade reservationsanslag å 750,000 kronor å extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 150,000 kronor.

Herr Afzelius: Äfven i denna fråga skall jag besvara kammaren med ett litet inlägg.

Det jordregister, hvarom fråga är, har till uppgift att bringa

ordning i våra jordförhållanden och därmed också i fastighetskrediten. Ingen som närmare inträngt i dessa förhållanden skall underkänna behovet och betydelsen af ett sådant arbete; jag tror, att man skall medgifva, att det är på yttersta tiden att något blir gjordt innan förhållandena blifvit alltför intrasslade. 1908 års riksdag beviljade ett anslag på 750,000 kronor till detta arbete, och man beräknade då, att det skulle vara utfördt på fem år eller således under år 1913. Huru har detta slagit ut? Jo så, att i oktober 1910 hade af rikets 150,000 jordeboksenheter behandlats omkring 17,000. Jag tror, att jag icke tar till för lågt, om jag säger, att vid årets slut behandlats 20,000 af sådana enheter. Alltså återstå 130,000. Naturligtvis är det icke tänkbart, att arbetet med dessa kan utföras under återstående tre år. Och dessutom kommer det att erfordras ett sådant register äfven för städerna.

Det är alltid ledsamt ifall ett arbete icke går såsom man tänkt sig, men här kommer ännu en omständighet till. Detta jordregister skall ligga till grund för de nya fastighetsböckerna, och dessa återigen utgöra förutsättningen för hela det lagstiftningsarbete, som innefattas i lagberedningens förslag till jordabalk. Således kan icke detta lagförslag — äfven om det skulle i större eller mindre mån vara förtjänt att godkännas — komma till tillämpning, förrän våra fastighetsböcker äro färdiga. När kunna vi då tänka oss, att detta kan inträffa? Herr statsrådet säger, att det gått långsamt, men att vissa åtgärder numera vidtagits för att påskynda arbetet. Det beror härvidlag på landtmäteriet. Jag har gjort mig underrättad om förhållandena, och jag tror, att, äfven om man är sangvinisk, man icke kan beräkna att komma till mera gynnsamt resultat, än att det nog förflyter ett decennium, innan registerarbetet är färdigt. Under hela denna tid skulle de omförmälda lagförslagen ligga under den döda handen.

Nå, det må nu vara; ett lagförslag kan göra sin nytta äfven om det icke blir lag. Det som däri är riktigt, intränger i rättsuppfattningen och rättsskipningen. Men här finnes en fara, en fara för fastighetskrediten. Jag har icke kunnat tillägna mig den poetiska uppfattning af fastighetskrediten, som kommit till uttryck i en reservation vid det lagutskottsbetänkande, till hvilket vi strax komma — den ena uppfattningen, att fastighetskrediten är »ett fantom, som osynligt sväfvat öfver vattnet». Jag betraktar fastighetskrediten som en realitet af största betydelse, en hörnsten i det ekonomiska samhällslifvet. Bristerna i vår nuvarande fastighetslagstiftning äro i grunden så betydande, att man kan tänka sig, att, om en tillfällighet så att säga kastar en elektrisk belysning öfver dem, detta kan inverka — åtminstone i någon mån — till rubbning af den kredit, som fastighetsägarna behöfva. Sådant kommer nog att ha sin betydelse

*Anslag till
ett jord-
register.
(Forts.)*

*Anslag till
ett jord-
register.
(Forts.)*

särskildt för den mindre krediten, för dem som behöfva låna på lösa in-teckningar, i konkurrensen med dessa lätthandterliga obligationer. Dessa förekomma i allt större utsträckning, och i konkurrensen med dem kan denna lilla kredit, om jag så får kalla den, bli ytterligt betungad.

Det är därför jag vågar uttala, att jag anser stor fara ligga i ett dröjsmål. Med hvad jag sagt har det varit för mig fullkomligt främmande att uttala klander åt det ena eller andra hållet. Saken var alldeles ny, man hade icke någon erfarenhet att stödja sig på och måste räkna med möjligheter. Det är naturligt nog att man missräknade sig. Men jag har velat fästa uppmärksamheten på en mycket viktig sak och att man måste allvarligt försöka att på alla de sätt, som äro möjliga, påskynda detta arbete.

Jag har icke något yrkande att göra.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i föreliggande punkt hemställt.

Punkterna 29 och 30.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 31.

Lades till handlingarna.

*Om vissa
ändringar
i bränn-
vinsför-
säljnings-
förord-
ningen.*

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets den 22 och 24 innevarande februari bordlagda betänkande nr 5, i anledning af väckta motioner om ändringar i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin.

Till bevillningsutskottets förberedande behandling hade hänvisats fyra motioner, afseende vissa ändringar i gällande bestämmelser rörande s. k. tillfälliga rättigheter i fråga om utskänkning af brännvin.

I motionerna nr 12 i Första kammaren af herr *von Mentzer m. fl.* och nr 13 i Andra kammaren af herr *Rüf m. fl.* hemställdes, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i kungl. förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905, att rättighet till försäljning af brännvin icke må beviljas utan bifall, i fråga om stad, af stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, af allmän rådstuga samt, i fråga om landet, af kommunalstämma.»

I motionerna nr 70 i Första kammaren af herrar *Ernst Beckman* och *Söderbergh* samt nr 71 i Andra kammaren af herr *von Schéele m. fl.* hade föreslagits, att Riksdagen för sin del ville

besluta, att 16, 17, 23 och 40 §§ i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905 måtte erhålla viss i motionerna angifven ändrad lydelse.

Utskottet hade i nu föredragna betänkande på åberopade grunder hemställt, att Riksdagen, i anledning af motionerna I: 12 af herr *von Mentzer m. fl.*, II: 13 af herr *Räf m. fl.*, I: 70 af herrar *Ernst Beckman* och *Söderbergh* samt II: 71 af herr *von Schéele m. fl.*, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta snarast möjligt utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådant ändring af förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin, att dels, i den mån hänsynen till andra berättigade intressen medgäfvе, den Konungens befallningshafvande enligt förordningens 16 § nu tillkommande befogenhet att meddela tillstånd till brännvinsutskänkning gjordes mindre omfattande, och dels, hvad anginge de i sagda paragrafs 1, 2 och 4 mom. afsedda utskänkingsrättigheter, i den mån de ansåges fortfarande böra ifrågakomma, vederbörande kommunala myndigheter tillförsäkrades bestämmanderätten.

Friherre Trolle: Det lär kunna ifrågasättas, att de sista orden i utskottets kläm kunna gifva spelrum åt en tolkning, som är främmande för utskottets mening. Den har endast varit att tillförsäkra de kommunala myndigheterna vetorätt men ingalunda att fräntaga Kungl. Maj:ts befallningshafvande den vetorätt, som de hafva enligt nu gällande brännvinsförsäljningsförordningens 16 §. Det är möjligt, att ett förtydligande häraf kunnat göras i kammaren, men då i medkammaren ett yrkande om återremiss bifallits, anhåller jag att få yrka återremiss till utskottet af det föreliggande betänkandet.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att i afscende på nu föredragna betänkande endast yrkats, att detsamma skulle visas åter till utskottet.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på godkännande af berörda yrkande; och förklarar den senare propositionen vara med ja besvarad.

Föredrogs ånyo lagutskottets den 22 och 24 i denna månad bordlagda utlåtande nr 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående frigörande af till småbruk afsedd del af fastighet från inteckning, som belastar hela fastigheten m. m.

Uti en inom Andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 16, hade herr *E. G. H. Åkerlund* hemställt, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det täck-

*Om vissa
ändringar
i bränn-
vinsförsäljnings-
förord-
ningen.
(Forts.)*

*Om fri-
görande
af viss
del af fas-
tighet från
inteckning
som belas-
tar hela
fastig-
heten.*

Om frigörande af viss del af fastighet från inteckning som belastar hela fastigheten.
(Forts.)

tes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning, huruvida jordägare måtte — utan kränkning af inteckningshafvares rätt — kunna beredas tillfälle att, utan större kostnader och omgångar, få torp, jordlägenheter och hemmansdelar, hvilka de önskade fransälja sina fastigheter till småbruk, befriade från fastigheterna i sin helhet åliggande intecknad skuld eller få sådan skuld uppdelad å den behållna egendomen och de olika till försäljning afsedda ägolorterna, samt för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill sådan utredning kunde gifva anledning.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på anförda skäl hemställt, att ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Lindblad: Jag kan icke underlåta att uttala min förvåning öfver att ingen enda af denna kammares utskottskontingent höjt sin röst till understöd för motionärens skrifvelseförslag. Att man icke velat gå in på herr Lindhagens motivering, kan jag förstå, men det finnes en annan motivering för denna sak, som framlagts af motionären samt andra reservanter från medkammaren och som visar hurusom detta gamla önskemål fortfarande är aktuellt. För att stryka under den motiveringen skall jag be att få läsa upp ett kort stycke ur den reservationen. Det heter där: »Det af riksdagen sålunda uttalade önskemålet har endast i mycket ringa utsträckning tillgodosetts genom den af utskottet åberopade lagen i ämnet af den 25 juni 1909. Först och främst äger nämligen denna lag icke tillämpning beträffande afsöndring, som dessförinnan skett. Vidare gäller lagen endast i fråga om sådana ägolorter, som uppkommit genom jordafsöndring, men icke beträffande sådana, som uppkommit genom ägostyckning. Och slutligen medgifver 1909 års lag icke möjlighet för afstycad fastighets ägare att få sin fastighet helt och hållet frigjord från stamhemmanets inteckningar.»

Jag skall naturligtvis icke tillåta mig att gentemot en enig utskottshalfva från denna kammare komma med något yrkande, men jag kan icke neka mig att belysa frågan äfven från andra synpunkter än som här gjort sig gällande.

Man hör återigen att det är för *fastighetskreditens* bevarande, som man icke vågar taga ett ytterligare steg till lösningen af detta önskemål. Jag kan i detta hänseende åberopa erfarenhet från inlösen af mark för vägar. I Nytt juridiskt Arkiv för år 1910, första häftet, sid. 7, redogöres för ett fall, där ett väghållningsdistrikt på grund af den nya väglagens bestämmelser fått sig ålagdt att göra en enskild väg till allmän. Det gick i laga ordning, och där förekom till och med inlösen af mark, som upptogs af den gamla, nu insynade vägen. Den gick till icke mindre än 10,700 kronor. På grund af exekutiv auktion öfvergick emellertid fastigheten, hvarifrån mark till vägen tagits, till

ny ägare, och denne fordrade, att den en gång betalade vägen skulle lösas på nytt eller få af honom disponeras. Det förekommer mycket ofta, att, när nu på grund af nya väglagen anläggning af nya vägar onekligen tagit fart och man då erhåller anslag till omläggning af gamla backiga vägar, man skaffar mark af kringboende utan att använda expropriationsförfarandet; man sänjas om lösepenningen.

Enligt nu gällande lagstiftning går det endast genom expropriation att frigöra dessa bitar af vägen från möjligen påhvilande inteckningar.

Här kan icke förebåras, att det är för fastighetskreditens bevarande, som man vill bibehålla det gamla, besvärliga systemet, utan här vore enklare bestämmelser af behofvet påkallade, så att man sluppe expropriationerna, som både draga tid, kosta penningar och äro mycket besvärliga, när man ändå så ofta i praktiken enar sig om andra grunder.

Bara det önskemålet kunde motivera, att frågan skickades till Kungl. Maj:t för ny utredning.

Som sagdt, skall jag icke tillåta mig att göra något yrkande; jag har endast velat framhålla äfven andra synpunkter än som i motionen framförts.

Herr Håkanson: Herr talman, mine herrar! Då den föregående ärade talaren slutade utan något yrkande, kan det möjligen synas öfverflödigt, att jag nu yttrar mig, men då han sade, att han fann det förvånande, att ingen af denna kammarres utskottsledamöter anslutit sig till den af herr Pettersson i Södertälje m. fl. afgifna reservationen, så skall jag be att få upplysa om, att det var därför, att vi ansågo, att allt, som i denna fråga för närvarande kan göras, redan är gjordt. Lagberedningen har nyligen förehaft frågan och kommit till det resultat, att ingenting annat kan göras än att förklara afsöndrade lägenheter endast subsidiärt ansvariga för stamhemmanets in-teckningar. Längre kunde man icke gå. I anledning häraf antog 1909 års riksdag en lag, hvarigenom åt 37 § in-teckningsförordningen gafs dess nuvarande lydelse. Dessutom hade lagberedningen uppgjort förslag till en lag angående värdering, hvarigenom skulle kunna blifva afgjordt, huru mycket af stamhemmanets in-teckningar skulle belöpa sig å därifrån afsöndrad lägenhet. Detta lagförslag antogs emellertid icke af 1909 års riksdag, utan i stället beslöts en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om ett nytt förslag till värderingslag med enklare förfarande än det då ifrågasatta. Nu var pluraliteten i utskottet af den åsikt, att, när vi i anledning af denna skrifvelse få en sådan lag, intet vidare kunde åtgöras i denna fråga, hvarför vi icke ville vara med om någon ytterligare skrifvelse.

Hvad beträffar den af den ärade talaren berörda frågan om

Om frigörande af viss del af fastighet från in-teckning som belastar hela fastigheten.

(Forts.)

Om frigörande af viss del af fastighet från inteckning som belastar hela fastigheten.
(Forts.)

mark till vägar, kan jag icke inse, att den alls hör hit. Det är något helt annat, som där är fråga om. Men jag har ingen anledning att inlåta mig därpå, ty det är icke alls ämnet för föreliggande motion.

Jag ber, herr talman, eftersom jag har ordet, att få yrka bifall till utskottets förevarande hemställan.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning af lagutskottets den 22 och 24 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 12, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för skogsägare till väg öfver annans mark för skogsprodukters tillvaratagande, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i fråga om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om tillägg till 6 § i kungl. förordningen den 13 oktober 1905 angående kontroll å tillverkningen af margarin och margarinost äfvensom konstister samt å handeln därmed, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts under dagen aflämnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905;

2:o) angående ändrad lydelse af 20, 21 och 24 §§ i förordningen angående tillverkning af brännvin den 11 oktober 1907; och

3:o) angående särskild afgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då maniokarot eller andra väsentligen lika stärkelsrika, utländska ämnen där användas, samt angående särskild skatt å maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsrika, utländska ämnen, använda vid tillverkning af stärkelse.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:t denna dag aflämnade nådiga proposition till Riksdagen angående pension å allmänna indragningsstaten åt förre krutvaktaren J. A. Gustafsson.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen, angående försäljning af skånska dragonregementets gamla kasern-etablissemang med tillhörande tomt i Ystad.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

nr 91, af herr *Söderbergh*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare samt om särskild domstol i vissa arbetstvister; och

nr 92, af herrar *Blomberg* och *Steffen*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets memorial nr 3, i anledning af olika meningar mellan kamrarna, till hvilket utskott väckt motion angående förklarande att den till städerna under villkor af oför-ytterlighet donerade jord ej må mot 77 § regeringsformen afhändas städerna utan Riksdagens samtycke bör hänvisas; äfvensom statsutskottets utlåtanden

nr 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet; och

nr 14, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för förhindrande af bebyggande af två intill S:t Lars ruin i Visby belägna tomter.

Herr talmannen anförde, att han efter öfverenskommelse med herr talmannen i Andra kammaren finge hemställa, det Första kammaren ville besluta, att vid det sammanträde, som komme att hållas lördagen den 4 nästkommande mars, skulle företagas val af valmän och suppleanter för anställande af föreskrifna val af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för Riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor.

Denna hemställan bifölls.

Justerades elfva protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen medgaf kammaren, att de anslag, som utfärdats till sammanträdet fortsättande på aftonen, finge nedtagas;

hvarjämte, likaledes på hemställen af herr talmannen, beslöts, att bland betänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst de, som under denna dag bordlagts första gången.

Kammaren åtskildes kl. 3,17 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen, angående försäljning af skånska dragonregementets gamla kasern-etablissemang med tillhörande tomt i Ystad.

Afgåfvos och bordlades följande motioner:

nr 91, af herr *Söderbergh*, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare samt om särskild domstol i vissa arbetstvister; och

nr 92, af herrar *Blomberg* och *Steffen*, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om kollektivafstal mellan arbetsgifvare och arbetare m. m.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets memorial nr 3, i anledning af olika meningar mellan kamrarna, till hvilket utskott väckt motion angående förklarande att den till städerna under villkor af oförtytterlighet donerade jord ej må mot 77 § regeringsformen afhändas städerna utan Riksdagens samtycke bör hänvisas; äfvensom statsutskottets utlåtanden

nr 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet; och

nr 14, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för förhindrande af bebyggande af två intill S:t Lars ruin i Visby belägna tomter.

Herr talmannen anförde, att han efter öfverenskommelse med herr talmannen i Andra kammaren finge hemställa, det Första kammaren ville besluta, att vid det sammanträde, som komme att hållas lördagen den 4 nästkommande mars, skulle företagas val af valmän och suppleanter för anställande af föreskrifna val af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för Riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor.

Denna hemställan bifölls.

Justerades elfva protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen medgaf kammaren, att de anslag, som utfärdats till sammanträdet fortsättande på aftonen, finge nedtagas;

hvarjämte, likaledes på hemställen af herr talmannen, beslöts, att bland betänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst de, som under denna dag bordlagts första gången.

Kammaren åtskildes kl. 3,17 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
